

PORIN
YLIOPISTO-
KESKUS

PORIN YLIOPISTOKESKUKSESTA
LUOVILTA ALOILTA
VUOSINA 2007 – 2013 VALMISTUNEIDEN
FILOSOFIAN MAISTEREIDEN
TYÖELÄMÄÄN SIJOITTUMINEN

Jaana Elonen

toimittanut ja täydentänyt Petri Saarikoski

Turun yliopisto
Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisut 46

ISSN 1799-0564
ISBN 978-951-29-6102-3 (verkko)

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
1. JOHDANTO.....	4
2. AINEISTON HANKINTA	7
3. LUOVILTA ALOILTA VALMISTUNEIDEN TYÖELÄMÄÄN SISOITTUMINEN	8
3.1 Vastaajien taustatiedot.....	9
3.2 Opintojen rakenne sekä aikaisemmin suoritettut tutkinnot	10
3.3 Koulutuksen ja työmarkkinoiden suhde	13
3.3.1 Opintojen aikainen työnteko	16
3.4 Nykyinen työsuhde.....	17
3.4.1 Työtehtävien luonne ja työpaikan sijainti	23
4. ODOTUKSET TULEVAISUUDEN TYÖTEHTÄVISTÄ.....	27
4.1 Ajatuksia tulevaisuuden työtehtävistä	27
4.2 Suhde yksityiseen sektoriin työnantajana.....	30
4.3 Luovien alojen osaajien tulevaisuus Satakunnassa – riittääkö töitä?	33
4.4 Visioita unelmatyöstä.....	37
5. YHTEENVETO.....	40
LÄHTEET.....	43

TIIVISTELMÄ

Porin yliopistokeskuksen toimeksiannosta selvitettiin luovilta aloilta valmistuneiden maistereiden työelämään sijoittumista. Luovat alat määriteltiin tarkoittamaan Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta vuosina 2007–2013 valmistuneita filosofian maistereita. Kyselyn keskeisimmät tulokset ovat seuraavat:

- Koulutusohjelmasta valmistui 117 henkilöä. Digitaalista kulttuuria pääaineenaan oli lukenut 29, kulttuuriperinnön tutkimusta 56 ja maisemantutkimusta 31. Kulttuurien tutkimusta oli lukenut 3 ja historian tutkimusta 3.
- Kysely pystyttiin lähettämään 108 henkilölle. Sähköiseen kyselyyn saatiin 51 vastausta (vastausprosentti 47,2 prosenttia). Vastaajista 18 oli valmistunut digitaalisen kulttuurin oppiaineesta, 19 kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaineesta ja 14 maisemantutkimuksen oppiaineesta.
- Luovien alojen maistereista 76 prosenttia oli työsuhteessa. Työttömänä työnhakijana tai työvoimapolitiittisessa koulutuksessa oli 16 prosenttia ja työvoiman ulkopuolella kahdeksan prosenttia maistereista.
- Maisterit työllistyivät asiantuntija- ja toimihenkilötehtäviin kuntasektorille, yrityksiin sekä järjestöihin ja säätiöihin.
- Kyselyhetken työ ja yliopistokoulutus vastasivat toisiaan vähintään jossain määrin peräti 93 prosentilla.
- Korkeakoulututkinto oli 56 prosentilla maistereista edellytyksenä nykyiseen työhön.
- Vakituksessa työssä oli 39 prosenttia ja määräaikaisessa työssä 25 prosenttia maistereista. Määräaikaisia työsuhteita oli suhteessa eniten järjestöjen ja säätiöiden palveluksessa olevilla.
- Suuri osa maistereista oli tyytyväinen tutkinnon antamiin työelämävalmiuksiin.
- Etenkin oman alan työssä olevat vastaajat kokivat, että työtä on liikaa ja työ on henkisesti liian kuormittavaa.
- Luovien alojen maisterit suhtautuivat kriittisesti oman alansa työllistämismahdollisuuksiin Satakunnassa. Vain 19 prosenttia maistereista piti kohtuullisina mahdollisuuksia työllistyä koulutusta vastaavaan työhön.

1. JOHDANTO

Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma on perustettu vuonna 2001. Koulutusohjelman valtakunnallisesti ainutlaatuisia pääaineita ovat digitaalinen kulttuuri, kulttuuriperinnön tutkimus¹ ja maisemantutkimus. Näiden alojen perustutkintoja ei voi opiskella missään muussa yliopistossa. Koulutusohjelman opetus on viime vuosina painottunut tavanomaisemman yliopisto-opetuksen rinnalla projektimuotoiseen opiskelijoita osallistavaan työskentelyyn. Opetuksessa on toteutettu useita projekteja lähiseudun toimijoiden kanssa, ja opiskelijat ovat päässet jo opintojen alkuvaiheessa mukaan tuottamaan julkaisuja ja selvityksiä.²

Digitaalinen kulttuuri käsittelee monitieteisesti kulttuurin käynnissä olevia muutoksia, uusia digitaalisen viestinnän, taiteen ja viihteen muotoja sekä uuden teknologian käyttömahdollisuuksia. Opinnot kouluttavat osaajia viestinnän ja kulttuurialan organisaatioihin, projektitehtäviin, uuden teknologian tutkimus- ja tuotekehityshankkeisiin sekä valtionhallinnon palvelukseen teknologia-asiantuntijoiksi ja kouluttajiksi.

Kulttuuriperinnön tutkimus on humanistinen ja monitieteinen oppiaine, jossa suomalaiset kulttuuri-ilmiöt nähdään osana eurooppalaista kulttuuriperintöä. Kulttuuriperinnön tutkimus antaa asiantuntijavalmiudet monialaisiin kulttuuri- ja luovien alojen työtehtäviin. Valmistuneet ovat sijoittuneet julkisen ja yksityisten kulttuurialojen sektorille suunnittelijoiksi, tuottajiksi, tiedottajiksi, tutkijoiksi, projektityöntekijöiksi ja monikulttuurisuus- ja maahanmuuttotyöhön sekä kulttuuriperintöaloille museoihin ja arkistoihin.

Maisemantutkimuksen oppiaine tarjoaa ainoana Suomessa maisemaan keskittyvää yliopistotasoista tutkintokoulutusta. Opetuksessa luodaan käytännön valmiuksia etenkin rakennettua ympäristöä ja kulttuurimaisemaa koskeviin selvityksiin ja hankkeisiin.

¹ Kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaine syntyi, kun kulttuurien tutkimuksen ja historian tutkimuksen oppiaineet yhdistettiin vuonna 2002.

² Koulutusohjelman luonteesta ja työelämävalmiuksista tarkemmin Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman verkkosivuilta: <http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/Sivut/home.aspx> (24.3.2015).

Oppiaineesta valmistuneet sijoittuvat maankäytön suunnittelun, rakennus- ja kulttuuriympäristöjen suojelun sekä ympäristökasvatuksen ja matkailualan tehtäviin.

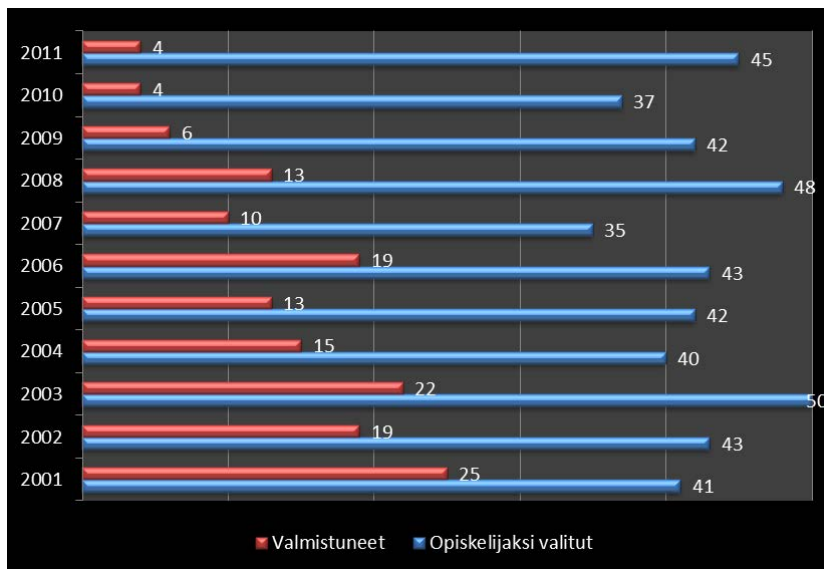
Porin yliopistokeskuksen rekrytointipalvelut teetti vuonna 2007 *Luovien alojen ennakoititutkimuksen*, jossa selvitettiin miten Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksesta³ valmistuneet filosofian maisterit sekä Taideteollisen korkeakoulun Porin taiteen ja median osastolta valmistuneet taiteen maisterit sijoittuivat työelämään. Ajankohtainen tutkimus tarkasteli ensimmäisten Porin yliopistokeskuksesta valmistuneiden filosofian ja taiteen maistereiden työelämään sijoittumista haastatteluiden ja kyselytutkimuksen avulla. Mielenkiinto kohdistui sijoittumistiedon lisäksi vastavalmistuneiden maistereiden näkemyksiin korkeakoulutuksen sisällöstä ja vastaavuudesta työelämän vaatimuksiin. Lisäksi selvitettiin kohtasivatko vastaajien toiveet työtehtävien ja työskentelypaikkakuntien suhteen. Erityisenä painopisteenä olivat Satakunnan yksityisen toimialan työllistämismahdollisuudet, ja näitä tarkasteltiin haastattelemalla kahdeksaa maakunnan elinkeinoelämän edustajaa.⁴

Porin yliopistokeskuksen toimeksiannosta kysely työelämään sijoittumisesta toistettiin Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman osalta vuonna 2014, ja tämä raportti käsittelee uutta kyselytutkimusta. Uuden raportin tavoitteet ovat samat kuin vuonna 2007 valmistuneen *Luovien alojen ennakoititutkimuksen*. Nyt tarkasteluajankohdaksi valittiin vuosina 2007–2013 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, jotka ovat valmistuneet Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta. Kuviossa 1⁵ on listattuna koulutusohjelmaan valittujen opiskelijoiden ja koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden määrä vuosikursseittain. Vuosikurssi on opiskelijoiden opintojen aloitusvuosi.

³ Yksikkö toimi vuosina 2001–2009 hallinnollisesti omana laitoksena, vuodesta 2010 alkaen Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmassa. Kurjenniemi & Saarikoski 2013.

⁴ Susi 2007.

⁵ Turun yliopiston opintorekisteri 8.8.2014.

Kuvio 1. Koulutusohjelmaan valitut opiskelijat ja koulutusohjelmasta valmistuneet filosofian maisterit vuosikursseittain.

Koulutusohjelmasta valmistuneiden filosofian maisterien määrät ovat olleet vuosina 2012–2014 selvässä nousussa. Vuonna 2012 valmistui 19 maisteria, vuonna 2013 valmistui 23 maisteria ja vuoden 2014 elokuun 8. päivään mennessä oli valmistunut 28 maisteria. Yhteensä koulutusohjelmasta oli valmistunut 8. elokuuta 2014 mennessä 150 maisteria. Vuonna 2014 valmistuneet maisterit rajattiin tämän tutkimuskyselyn ulkopuolelle, koska heidän työelämään sijoittumisensa oli vasta alkuvaiheessa.

2. AINEISTON HANKINTA

Vuosina 2007–2013 koulutusohjelmasta valmistuneille henkilöille lähetettiin linkki kyselyyn sähköpostitse tai sosiaalisen median kautta ⁶. Kahdeksansivuinen sähköinen kysely sisälsi 33 kysymystä tai väittämäsarjaa, joiden avulla vastaajat arvioivat koulutustaan ja työuraansa. Lopuksi oli avointen kysymysten sarja liittyen vastaajan työllisyystilanteeseen sekä Satakunnan kulttuurialan työtilanteeseen ja yksityisen toimialan työllistämismahdollisuuksiin.

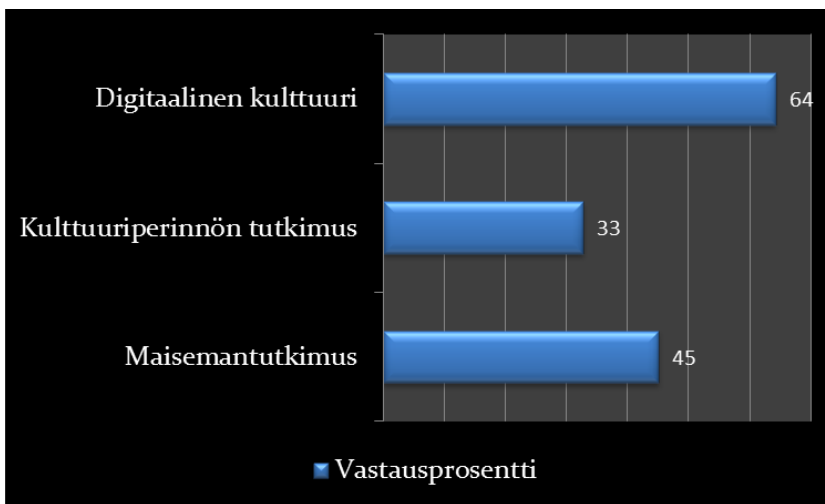
Kysely lähetettiin kaikille Porin yliopistokeskuksesta vuosien 2007–2013 aikana valmistuneille filosofian maistereille, joiden yhteystiedot oli selvitettävissä. Tutkinnon suorittaneiden nimet saatiin Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta. Yliopisto ei kerää tai päivitä valmistuneiden sähköpostiosoitteita. Osa sähköpostiosoitteista saatiin Porin yliopistokeskuksen alumniverkostosta ja Turun yliopiston alumnirekisteristä. Sähköpostiosoitteita etsittiin myös verkosta hyödyntäen sosiaalisen median kanavia, kuten Facebook ja LinkedIn. Joidenkin valmistuneiden sukunimi oli vuosien aikana muuttunut tai henkilöä ei muuten löydetty verkosta. Kysely lähetettiin lopulta 108 henkilölle.

Linkki kyselyyn lähetettiin ensimmäisen kerran kesäkuussa ja muistutusviesti heinäkuussa 2014. Vastauksia saatiin yhteensä 51 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostuu tällöin 47,2 prosenttia. Aineisto analysoitiin heinä-syyskuussa 2014.

⁶ Facebook- ja Twitter-sivustot.

3. LUOVILTA ALOILTA VALMISTUNEIDEN FILOSOFIAN MAISTEREIDEN SIIJOITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN

Vastaajista 18 on valmistunut digitaalisen kulttuurin oppiaineesta, 19 kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaineesta ja 14 maisemantutkimuksen oppiaineesta. Pääaineittain tarkasteltuna vastausprosentit vaihtelevat 33 prosentista 64 prosenttiin (ks. kuvio 2). Huomioitavaa on, että historiantutkimuksen, kulttuurien tutkimuksen ja kulttuuriperinnön tutkimuksen vastaajat yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi. Tekstissä käytetään jatkossa kolmea ryhmää tutkinnon suorittaneista ja ne eritellään pääaineittain seuraavasti: digitaalinen kulttuuri, kulttuuriperinnön tutkimus ja maisemantutkimus ⁷.

Kuvio 2. Kyselyn vastausprosentit pääaineittain tarkasteltuna.

3.1 Vastaajien taustatiedot

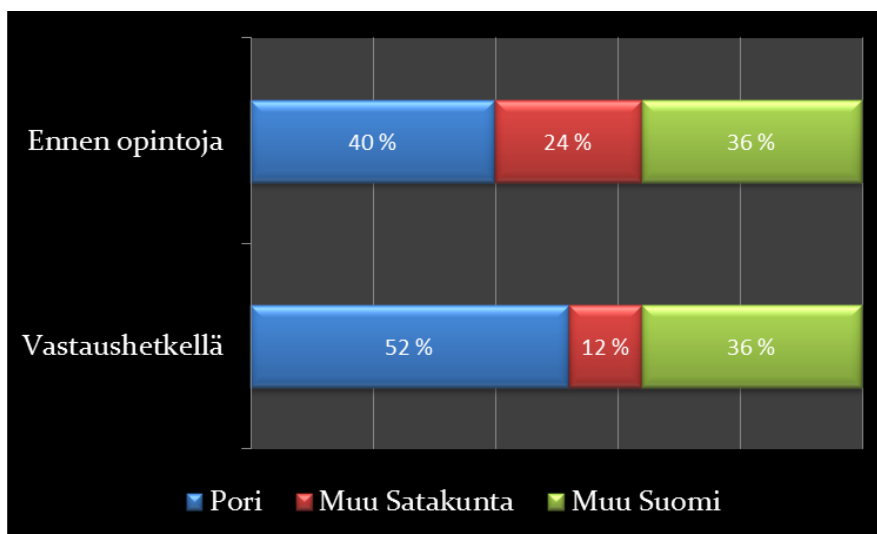
Vastaajien syntymävuodet jakaantuvat vuosille 1962–1987. *Luovien alojen ennakoititutkimuksessa* syntymävuodet jakaantuivat vuosille 1956–1982.⁸ 1960-luvulla syntyneitä oli viisi, 1970-luvulla syntyneitä 16 ja 1980-luvulla syntyneitä 30. Määrällisesti eniten, eli kahdeksan henkilöä, oli ilmoittanut syntymävuodekseen vuoden 1981.

⁷ Pääaineista käytetään seuraavia lyhenteitä: digitaalinen kulttuuri = digi, kulttuuriperinnön tutkimus = kupe ja maisemantutkimus = matu.

⁸ Susi 2007.

Vastaajista 64 prosenttia oli kotoisin Satakunnasta aloittaessaan opinnot. Vastaajista 40 prosenttia oli kotoisin Porista, joka on sama määrä kuin vuoden 2007 tutkimuksessa.⁹ Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan maakunnista oli lähtöisin 22 prosenttia vastaajista, heistä suurin osa Turusta ja Tampereelta. Koulutusohjelmassa aloitti opiskelijoita myös Uudeltamaalta ja Pohjanmaalta.

Maakunnan näkökulmasta katsottuna myönteistä on, että osaamista myös jää maakuntaan. Kyselyhetkellä 52 prosenttia vastaajista asui Porissa. Tämä on hieman vähemmän kuin Suden (2007) tutkimuksessa, jossa 65 prosenttia vastaajista asui haastatteluhetkellä Porissa. Satakuntalaisista kaupungeista Euran ja Kankaanpään ilmoitti kotikunnakseen sama määrä vastaajia kuin ennen opintojen alkua, Raumalla ja Ulvilassa asuneet eivät näytä palanneen opintojensa jälkeen kotikaupunkiinsa. Myös Pirkanmaalla, etenkin Tampereella sekä Pohjanmaan eri maakunnissa asui kyselyhetkellä vähemmän vastaajia kuin ennen opintoja. Uusimaa sen sijaan houkuttelee valmistuneita filosofian maistereita. Ennen opintoja kuusi prosenttia vastaajista asui Uudellamaalla, kyselyhetkellä heitä asui siellä yli kaksinkertainen määrä. Erityisesti helsinkiläisten määrä oli kasvanut kolminkertaiseksi.

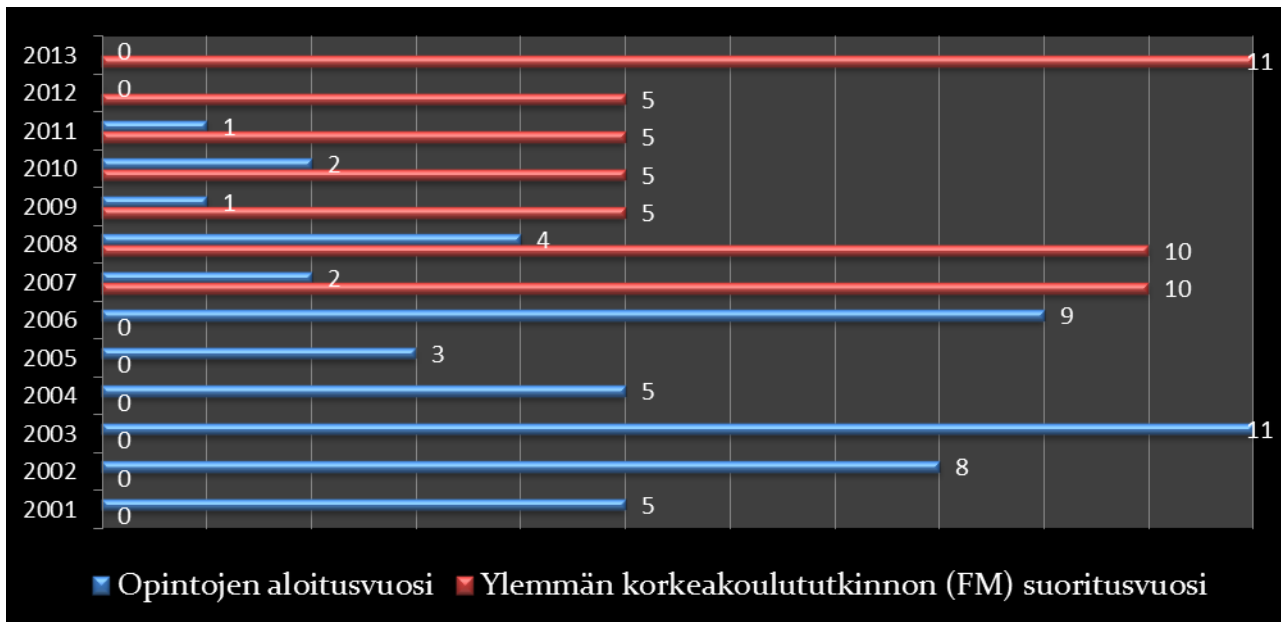

Kuvio 3. Vastaajien kotipaikkakunnat ennen opintoja ja kyselyhetkellä.

⁹ ibid.

3.2 Opintojen rakenne sekä aikaisemmin suoritettut tutkinnot

Kyselyyn vastanneista filosofian maistereista viisi aloitti opintonsa vuonna 2001, kahdeksan vuonna 2002, yksitoista vuonna 2003, viisi vuonna 2004, kolme vuonna 2005, yhdeksän vuonna 2006, kaksi vuonna 2007, neljä vuonna 2008, yksi vuosina 2009 ja 2011 ja kaksi vuonna 2010. Yksitoista vastaajaa oli valmistunut vuonna 2013, kymmenen vuosina 2007 ja 2008 sekä viisi vuosina 2009, 2010, 2011 ja 2012.

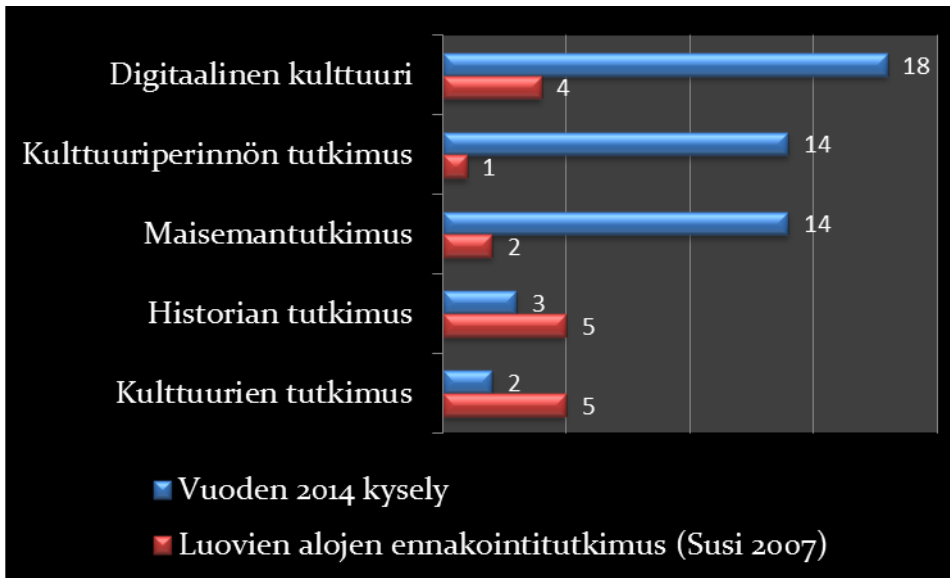

Kuvio 4. Vastaajien opintojen aloitusvuodet ja ylemmän korkeakoulututkinnon (FM) suoritusvuodet.

Vastaajien pääaineet jakaantuivat seuraavasti: digitaalinen kulttuuri 18, kulttuuriperinnön tutkimus 14, maisemantutkimus 14, historiantutkimus kolme ja kulttuurien tutkimus kaksi vastaajaa. Kuviossa 5 havainnollistetaan *Luovien alojen ennakointitutkimuksen*¹⁰ ja tämän kyselyn vastaajien pääaineita. Kuten aiemmin on jo todettu, kulttuurien tutkimus ja historiantutkimus yhdistyivät vuonna 2002 kulttuuriperinnön tutkimukseksi. Oppiaineiden yhdistyminen näkyy vertailtaessa *Luovien alojen ennakointitutkimuksen* ja tämän kyselyn vastaajien pääaineita. Vuoden 2007 tutkimuksessa 60 prosentilla vastaajista pääaineena oli kulttuurien tutkimus tai historiantutkimus, tämän kyselyn aineistossa heitä oli yhteensä alle kymmenen prosenttia. Kulttuuriperinnön tutkimuksen pääaineenvastaajien määrä kasvoi 22 prosenttia näiden kahden kyselyn välillä. Kahden muun oppiaineen, digitaalisen kulttuurin

¹⁰ Susi 2007.

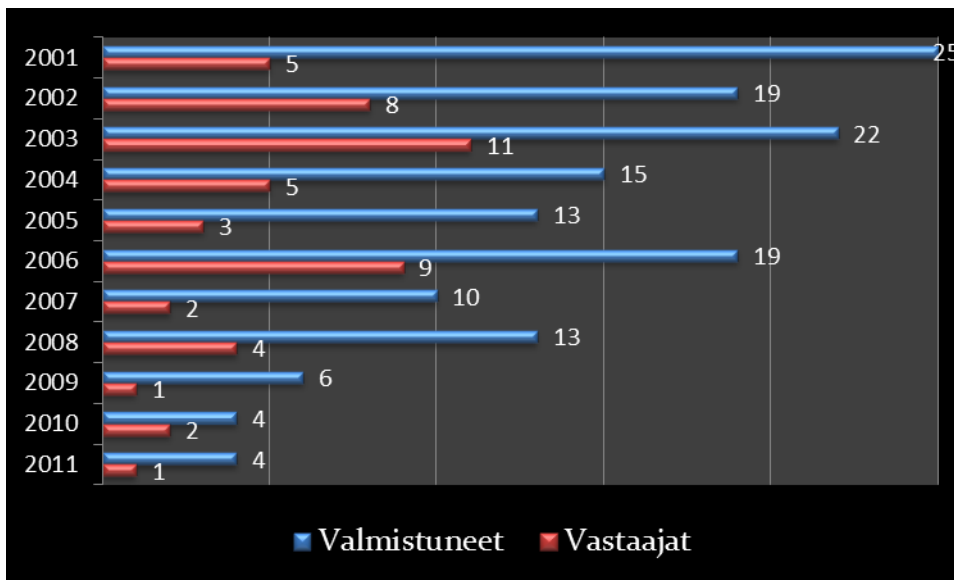
ja maisemantutkimuksen osalta muutos oli myös suuri. Tässä kyselyssä digitaalisen kulttuurin pääainevastaajia on 12 prosenttia enemmän ja vastaavasti maisemantutkimuksen pääainevastaajia 16 prosenttia enemmän kuin vuonna 2007.

Kuvio 5. Vastaajien pääaineet vuoden 2007 ennakoititutkimuksessa ja vuoden 2014 kyselyssä.

Vuonna 2001 opintonsa aloittaneista oli valmistunut filosofian maisteriksi elokuuhun 2014 mennessä 25 henkilöä, joista viisi vastasi kyselyyn. Vuonna 2002 aloittaneista oli valmistunut 19 henkilöä, joista kahdeksan vastasi. Vuonna 2003 aloittaneista 22 oli valmistunut, joista 11 vastasi. Vuonna 2004 aloittaneista 15 oli valmistunut, joista viisi vastasi. Vuonna 2005 aloittaneista 13 oli valmistunut, joista kolme vastasi. Vuonna 2006 aloittaneista 19 oli valmistunut, joista yhdeksän vastasi. Vuonna 2007 aloittaneista kymmenen oli valmistunut, joista kaksi vastasi. Vuonna 2008 aloittaneista 13 oli valmistunut, joista neljä vastasi. Vuonna 2009 aloittaneista kuusi oli valmistunut, joista yksi vastasi. Vuonna 2010 aloittaneista neljä oli valmistunut, joista kaksi vastasi. Vuonna 2011 aloittaneista neljä oli valmistunut, joista yksi vastasi.¹¹

¹¹ Turun yliopiston opintorekisteri 8.8.2014

Kuvio 6. Koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden lukumäärä ja kyselyyn vastanneiden henkilöiden lukumäärä vuosikursseittain.

56 prosenttia vastaajista oli jo suorittanut ammatillisen tai korkea-asteen tutkinnon ennen opintojen aloittamista Porin yliopistokeskuksessa. Tämä on hyvin samankaltainen osuus (53 prosenttia) vastaajista kuin *Luovien alojen ennakointitutkimuksessa*. Suuri osa aiemmin opiskelleista oli suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon¹². Näistä tutkinnoista 76 prosenttia oli kulttuuri- ja liiketalouden alalta. Tutkintonimikkeitä ovat medianomi (AMK), konservaattori (AMK) ja artenomi (AMK). Suden (2007) tutkimuksen vastaajilla oli aiempia tutkintoja kulttuuri- ja liiketalouden alalta yhteensä viisi, kolme medianomia (AMK) ja kaksi tradenomia (AMK). Vuoden 2014 kyselyn vastaajilla oli aiempia ammattikorkeakoulututkintoja myös tekniikan, matkailu- sekä ravitsemus- ja luonnonvara-aloilta. Ammattikorkeakouluopintojen lisäksi humanistit olivat opiskelleet yliopistossa, ammatillisessa peruskoulutuksessa¹³, tutkintoon johtamattomassa aikuiskoulutuksessa ja suorittaneet ammatti- ja erikoisammattitutkintoja¹⁴.¹⁵

¹² Opetus- ja kulttuuriministeriö 2005.

¹³ Vastaajat olivat suorittaneet liiketalouden, puutarhatalouden, luonto- ja ympäristöalan sekä ruokapalvelujen perustutkintoja.

¹⁴ Aikuisten ammatti- ja erikoisammattitutkinnot olivat jalkinealan, teknisen suunnittelun, autotekniikan sekä liiketalouden ja kaupan koulutusohjelmista.

¹⁵ Luovien alojen ennakointitutkimukseen vastanneiden filosofian ja taiteen maistereiden tutkintonimikkeitä olivat artenomi, merkonomi, ravintolakokki, ekonomi, agrologi, humanististen tieteiden kandidaatti, hotelli- ja ravintolaesimies (Susi 2007).

Kuvio 6. Vastaajien aiemmat tutkinnot.

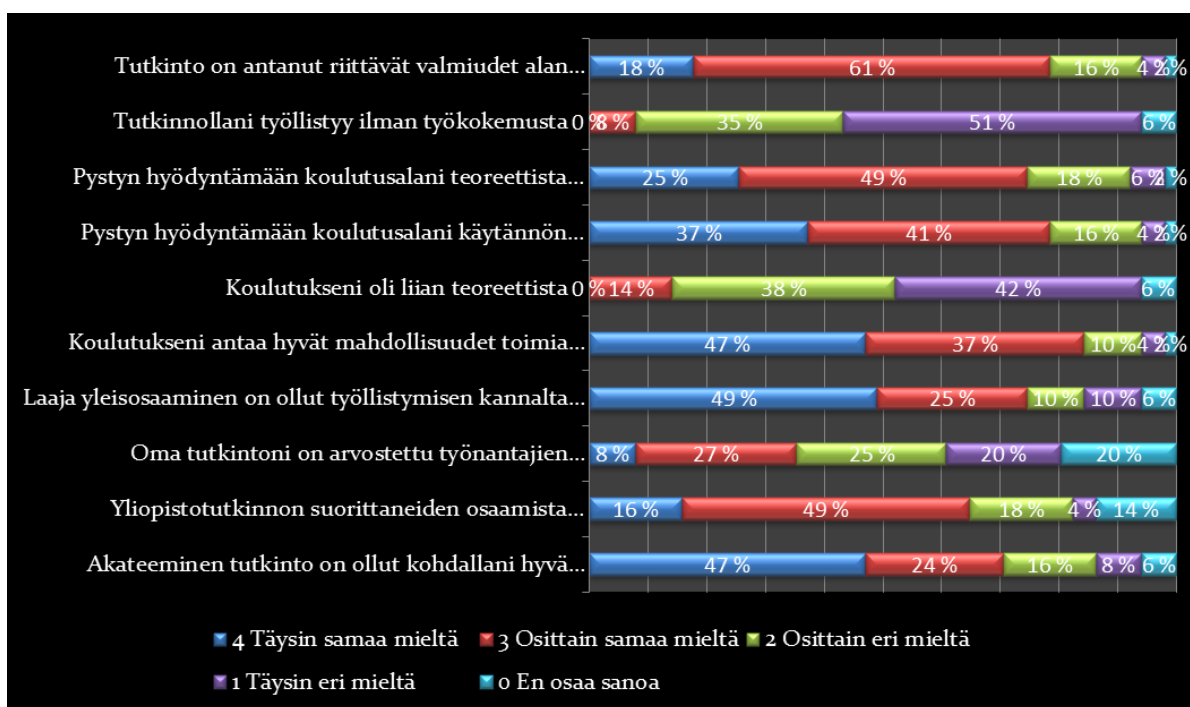
Kansainvälisiä opintoja oli seitsemällä filosofian maisterilla, joka on 14 prosenttia vastaajista. Luku on vähän pienempi kuin vuoden 2007 tutkimuksessa, jossa se oli 20 prosenttia. Vaihto-opinnoista 70 prosenttia suoritettiin Ruotsissa. Opintoja suoritettiin myös Norjassa, Kööpenhaminassa ja Sveitsissä.

3.3 Koulutuksen ja työmarkkinoiden suhde

Kyselylomakkeessa esitettiin kymmenen väittämän sarja koulutuksen soveltuvuudesta työmarkkinoille. Väittämäsarjalla pyritään avaamaan ylemmän korkeakoulututkinnon antamia työelämävalmiuksia, taitoja ja osaamista, soveltuvuutta eri aloille sekä arvostusta työmarkkinoilla. Väitteitä arvioidaan asteikolla täysin samaa mieltä – osittain samaa mieltä – osittain eri mieltä – täysin eri mieltä – en osaa sanoa. Kymmenen väittämää ovat:

1. Tutkinto on antanut riittävät valmiudet alan työtehtäviin
2. Tutkinnollani työllistyy ilman työkokemusta
3. Pystyn hyödyntämään koulutusalani teoreettista osaamista työssäni
4. Pystyn hyödyntämään koulutusalani käytännön osaamista työssäni
5. Koulutukseni oli liian teoreettista

6. Koulutukseni antaa hyvät mahdollisuudet toimia monenlaisissa tehtävissä
7. Laaja yleisosaaminen on ollut työllistymisen kannalta tärkeämpää kuin kapean alan syväallinen osaaminen
8. Oma tutkintoni on arvostettu työnantajien keskuudessa
9. Yliopistotutkinnon suorittaneiden osaamista arvostetaan työelämässä
10. Akateeminen tutkinto on ollut kohdallani hyvä investointi työllistymisen kannalta

Kuvio 7. Kymmenen väittämän sarja koulutuksen soveltuvuudesta työmarkkinoille.

Suuri osa vastaajista kokee tutkinnon antaneen vähintään jossain määrin riittävät edellytykset tehdä alan töitä. Näkemykset tutkinnon antamista edellytyksistä eivät ole muuttuneet, Suden (2007) tutkimuksessa vähintään jossain määrin samaa mieltä oli 80 prosenttia vastaajista. Toisaalta enemmistö vastaajista on sitä mieltä, että pelkällä tutkinnolla ei työllisty, vaan siihen vaaditaan myös työkokemusta. Yhteiskunnallisen tilanteen muutos näkyy tämän väitteen kohdalla erityisen selvästi. Suden (2007) tutkimuksessa vastaajat ajattelivat, että tutkinnolla työllistyy ilman työkokemusta, kaikki vastaajat olivat väitteen kanssa vähintään jossain määrin samaa mieltä.

Vastaajat pitävät työkokemusta tärkeänä ja ymmärtävät sen merkityksen työn saannille. Tästä huolimatta vain 40 prosenttia vastaajista oli osallistunut työharjoitteluun opintojen aikana. Pääaineittain vertailtuna erot ovat suuria. Harjoittelun oli suorittanut 53 prosenttia kulttuuriperinnön tutkimuksen vastaajista, 26 prosenttia digitaalisen kulttuurin ja 21 prosenttia maisemantutkimuksen vastaajista. Avoimissa kysymyksissä työkokemuksen rooli työhaussa nousi esiin. Pelkkä tutkinto ei työllistä:

[”En usko, että pelkkä tutkinto vie vielä pitkälle. 18/51 Digi”]

Työnantaja arvostaa yliopistotutkinnon kautta hankitun osaamisen lisäksi myös kokemusta työstä ja työelämästä. Työharjoittelu on yksi keino hankkia työkokemusta. Opintojen aikana työharjoitteluun osallistuneista vastaajista 53 prosentilla oli jo valmistuessaan työpaikka.

Vastaajat ovat tyytyväisiä koulutuksen sisältöön, sen antamaan teoreettiseen ja käytännön osaamiseen ja kokevat, että pystyvät hyödyntämään osaamistaan työssään. Tätä väittämää tukee se, että 80 prosenttia vastaajista ei kokenut koulutusta liian teoreettiseksi.

Yliopistossa moni opiskelee alalla, jolta ei valmistuta tiettyyn muodollista pätevyyttä vaativaan tehtävään. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta valmistuneiden maistereiden tutkinto on luonteeltaan *generalistinen*. Tutkinto antaa laajat mahdollisuudet toimia erilaisissa asiantuntijatehtävissä eri sektoreilla ja erilaisissa toimintaympäristöissä.

Filosofian maisterin ylempi korkeakoulututkinto tuntuu vastaajista soveltuvan monenlaisiin työtehtäviin. 74 prosenttia vastaajista kokee, että laajalla yleisosaamisella on enemmän merkitystä työllistymisen kannalta kuin kapean alueen syvällisellä osaamisella. *Luovien alojen ennakoititutkimuksessa* puolet vastaajista oli vähintään samaa mieltä väitteen kanssa.

Vastaajista 84 prosenttia kokee tutkintonsa mahdollistavan monenlaisissa tehtävissä toimimisen. Vastaajan työmarkkinatilanteella on vaikutusta vastauksiin. Työssä olevista vastaajista 87 prosenttia kokee tutkinnon soveltuvan moneen eri työtehtävään, kyselyhetkellä työelämän ulkopuolella olevista 67 prosenttia oli samaa mieltä. Osaamisen laajuus ja syvyys eivät jakaneet yhtä paljon vastaajien mielipiteitä. Työsuhteessa olevista vastaajista 77 prosenttia koki laajan yleisosaamisen työllistymisen kannalta tärkeämmäksi, vastaavasti työelämän ulkopuolella olevista 67 prosenttia ajatteli samoin. Työssä olevia

vastaajia pääaineittain tarkasteltuna digitaalisen kulttuurin vastaajat näyttävät ryhmänä yksimieliseltä. Oppiaineen vastaajista suurin osa kokee, että tutkinto on sovellettavissa moniin eri työtehtäviin ja laaja yleisosaaminen tukee työllistymistä. Kahdessa muussa ryhmässä oli enemmän hajontaa. Kulttuuriperinnön tutkijoista peräti 92 prosenttia vastasi, että oma tutkinto soveltuu moneen tehtävään. Kuitenkin 30 prosenttia vastaajista koki, että työllistymisen kannalta kapean alan syvälinen osaaminen on tärkeämpää kuin laaja yleisosaaminen. 80 prosenttia maisemantutkijoista on tyytyväinen koulutuksen antamiin monenlaisiin mahdollisuuksiin. Kuten kulttuuriperinnön tutkijoiden kohdalla 30 prosenttia vastaajista kokee, että syvälinen osaaminen on isossa roolissa työtä haettaessa.

45 prosenttia vastaajista ei koe työnantajien arvostavan omaa tutkintoaan. Luovan alan maistereiden kokeman arvostuksen määrässä on tapahtunut vuoden 2007 jälkeen muutos, sillä tuolloin ”suurin osa vastaajista sekä TaiK:n että TY:n puolelta olivat täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että suoritettu tutkinto on arvostettu työnantajien keskuudessa”.¹⁶ Toisaalta maistereiden mielestä akateemista osaamista yleensä arvostetaan työelämässä. Merkitsevää on, että kyselyyn vastanneilla oli hankaluuksia arvioida korkeakoulututkinnon saamaa arvostusta. 20 prosenttia vastaajista ei osannut arvioida onko oma tutkinto arvostettu työnantajien keskuudessa. Samoin 14 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa, arvostetaanko yliopistotutkinnon suorittaneiden osaamista työelämässä. 47 prosenttia vastaajista on täsmälleen samaa ja 71 prosenttia vähintäänkin jossain määrin samaa mieltä väitteestä ”Akateeminen tutkinto on ollut kohdallani hyvä investointi työllistymisen kannalta”. Suden tutkimuksessa lähes kaikki vastaajat olivat väitteen kanssa samaa mieltä¹⁷.

3.3.1 Opintojen aikainen työnteko

Kysymyslomakkeessa kysyttiin opintojen aikaisesta työnteosta. Vuosina 2007 – 2013 valmistuneista filosofian maistereista 30 prosenttia ei tehnyt tutkinnon alaan liittyvää työtä opintojen aikana¹⁸. Määrä on hieman suurempi kuin vuonna 2007, jolloin 23 prosenttia vastaajista ei ollut oman alansa töissä opintojen aikana. 44 prosenttia oli tehnyt

¹⁶ Susi 2007.

¹⁷ Susi 2007, 9.

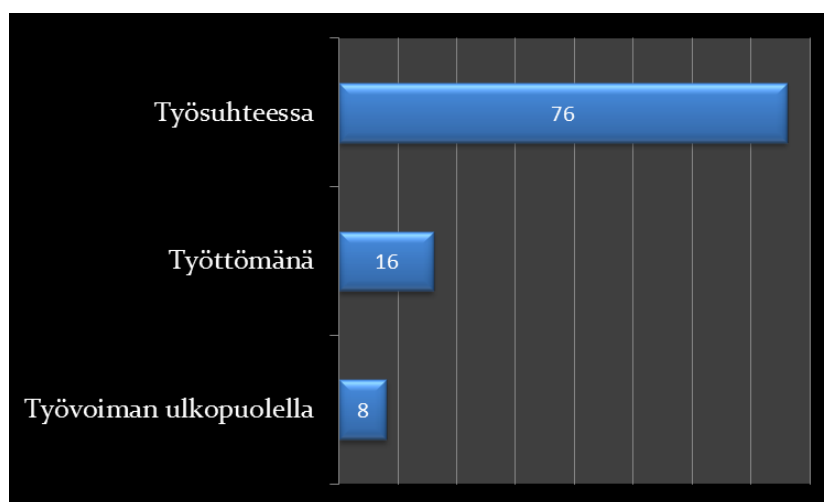
¹⁸ 23 prosenttia vastaajista ei ollut tehnyt tutkinnon alaan liittyvää työtä opintojen aikana (Susi 2007).

kokopäivätöitä ja osa-aikatöitä alle vuoden, 17 prosenttia vuodesta kahteen vuotta ja 11 prosenttia kaksi vuotta tai enemmän ¹⁹.

Pääaineittain vertailtuna jokaisen pääaineen vastaajista suurimmaksi joukoksi muodostui alle vuoden opiskeluaikanaan kokopäivätyötä tehneet. Kulttuuriperinnöntutkijoilla prosentuaalinen osuus oli suurin, 53 prosenttia vertailtuna oman pääaineen kesken. Digitaalisen kulttuurin vastaajista 41 prosenttia ja maisemantutkijoista 36 prosenttia oli ollut töissä opintojensa aikana kokopäiväisesti alle vuoden. Digitaalisen kulttuurin vastaajista 35 prosenttia ei ollut tehnyt lainkaan kokopäivätyötä opintojensa aikana. Vastaavat luvut olivat kulttuuriperinnön tutkijoilla 24 prosenttia ja maisemantutkijoilla 27 prosenttia. Kukaan vastanneista kulttuuriperinnön tutkijoista ei ollut työskennellyt kokopäiväisesti opintojensa aikana kahta vuotta tai enemmän.

3.4 Nykyinen työsuhde

Kyselyhetkellä 76 prosenttia vastaajista oli työsuhteessa. Lukuun sisältyvät vakituudessa kokopäivätyössä, määräaikaisesti tai osa-aikaisesti työskentelevät, palkallisena jatkokoulutusohjelmassa ja tutkijana muulla apurahalla olevat henkilöt. Työttömänä työnhakijana tai työvoimapolitiittisessa koulutuksessa oli 16 prosenttia ja työvoiman ulkopuolella kahdeksan prosenttia vastaajista. Vuonna 2007 haastatteluhetkellä taiteen ja filosofian maistereista oli viisi prosenttia työttömänä työnhakijana.²⁰

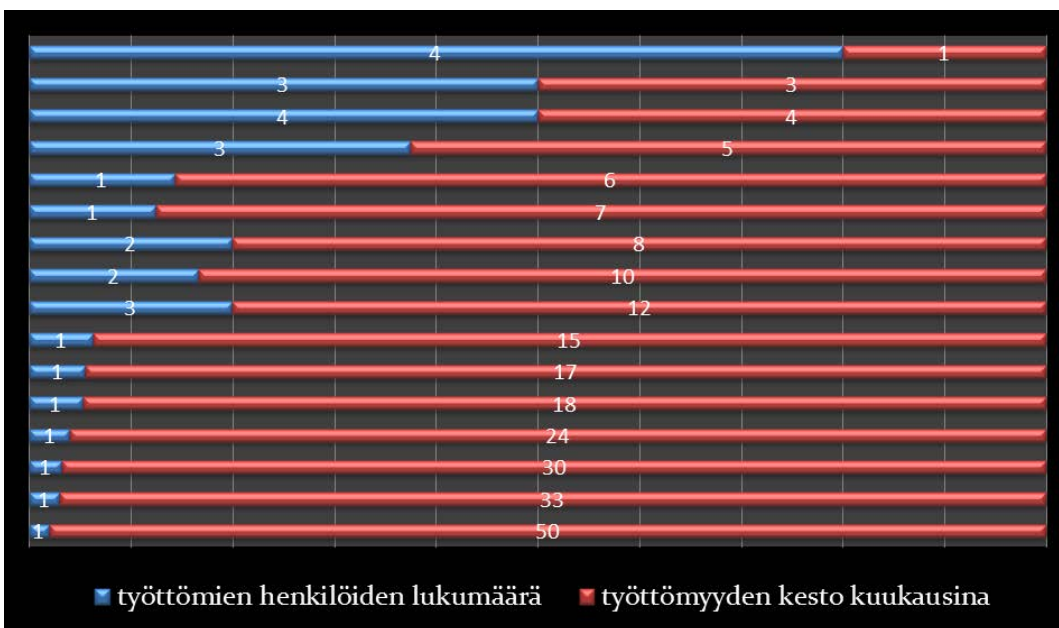

¹⁹ "Kokopäivätyötä tehtiin keskimäärin 10,3 kuukautta. Osa-aikatyötä keskimäärin 11,5 kuukautta (Susi 2007, 9.)"

²⁰ Susi 2007.

Kuvio 8. Vastaajien kyselyhetken työmarkkinatilanne.

Luovien alojen ennakoititutumukseen verrattuna työttömänä olleiden maistereiden määrä on lähes kaksinkertaistunut; tähän kyselyyn vastanneista filosofian maistereista 63 prosenttia on ollut valmistumisensa jälkeen työttömänä ja vuoden 2007 tutkimuksessa 33 prosenttia oli ollut työttömänä. Keskimääräinen työttömyysaika on 11 kuukautta ja mediaani on seitsemän kuukautta ²¹. Lyhimmillään työttömyysjakso kesti yhden kuukauden ja pisimmillään henkilö on ollut työttömänä valmistumisensa jälkeen 50 kuukautta. Suden (2007) tutkimuksessa työttömyysaika vaihteli kahdesta viikosta viiteen kuukauteen. Työttömyysjaksojen vertailussa kannattaa huomioida, että Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta valmistui ensimmäinen maisteri vuonna 2005 ja näin ollen mahdollinen työttömyysaika valmistumisen ja kyselyhetken välillä on ollut ajallisesti lyhyempi kuin vuoden 2014 kyselyssä, johon vastasivat vuosina 2007–2013 valmistuneet filosofian maisterit.

Kuvio 9. Työttömien henkilöiden lukumäärä ja työttömyyden kesto kuukausina.

Kysely paljastaa, että määräaikaiset työsuhteet eivät ole niin yleisiä kuin kuvitellaan. Kyselyhetkellä työssä olevista maistereista 39 prosenttia on vakituudessa työsuhteessa ja 25 prosenttia määräaikaisessa työsuhteessa. Luovien alojen maistereiden työmarkkina-
asemassa on tapahtunut merkittävä muutos. Vuoden 2007 tutkimuksessa ainoastaan yksi

²¹ 32 vastaajaa ilmoitti olleensa työttömänä valmistumisensa jälkeen. 31 vastaajaa vastasi jatkokysymyksen työttömyyden kestosta.

(seitsemän prosenttia) vastaaja oli vakituudessa työsuhhteessa ja 73 prosenttia vastaajista oli määräaikaissa työsuhhteessa.²²

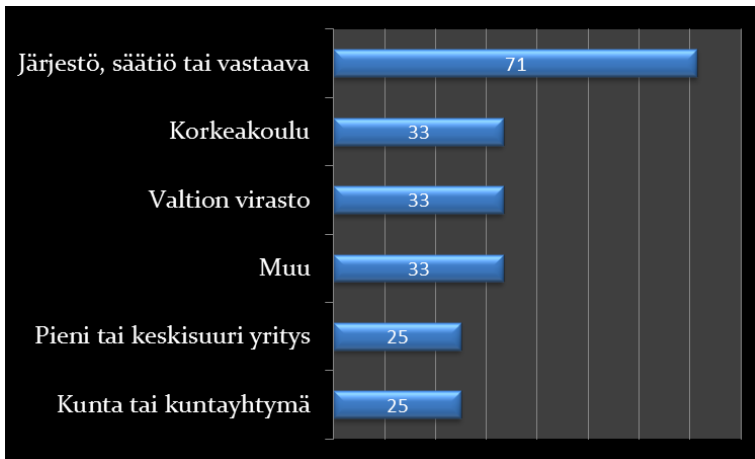
Osa-aikaisesti alle 30 tuntia viikossa työskenteli kuusi prosenttia vastaajista. Määräaikaisten työsuhhteiden kesto vaihteli neljästä kuukaudesta kolmeen vuoteen, mediaani oli yhdeksän kuukautta. Päätoimisena opiskelijana oli kaksi prosenttia vastaajista, tutkijana (tutkijakoulussa tai muulla apurahalla) työskenteli kuusi prosenttia, samoin perhevapaalla oli kuusi prosenttia vastaajista.

Kuvio 10. Vastaajien työmarkkina-asema.

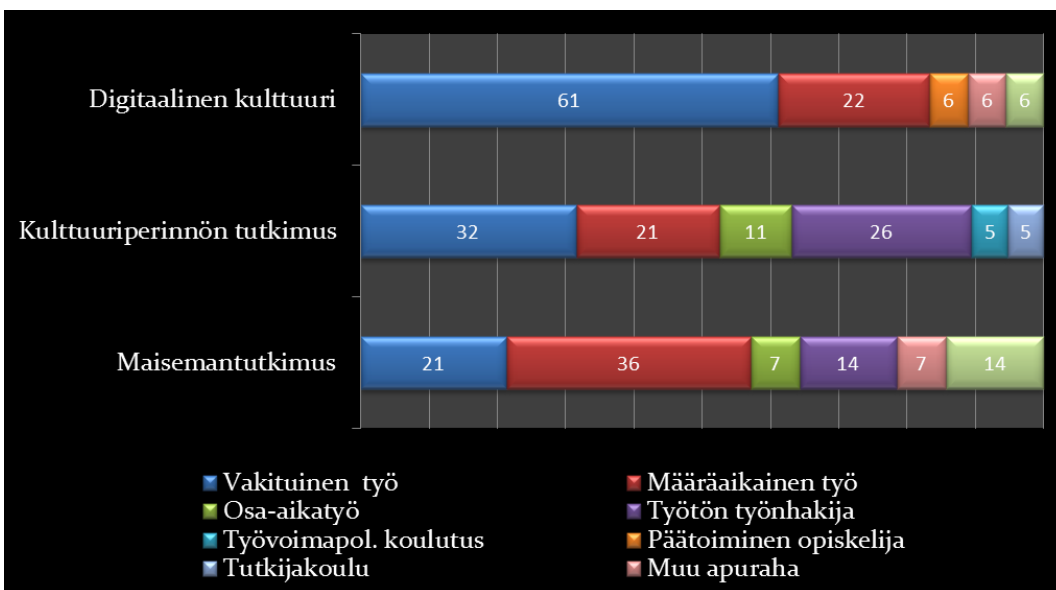
Kuviossa 11 tarkastellaan lähemmin määräaikaista työsuhhteita. Vähintään 100 työntekijää työllistävät suurehko yritykset olivat ainoa työnantaja, jonka työntekijät eivät olleet määräaikaissa työsuhhteessa. Eniten määräaikaista työsuhhteita oli järjestöissä tai säätiöiden palveluksessa työskentelevillä vastaajilla: 71 prosenttia kolmannella sektorilla työskentelevistä vastaajista oli kyselyhetkellä määräaikaissa työsuhhteessa. Korkeakouluissa ja valtion virastoissa työskentelevistä sekä vaihtoehdon ”muu” valinneista vastaajista 33 prosenttia oli määräaikaissa työsuhhteessa. Kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa ja pienissä sekä keskisuurissa yrityksissä työskentelevistä 25 prosentilla työsuhde oli määräaikainen. Kukaan vastaajista ei työskennellyt samanaikaisesti usean eri työnantajan palveluksessa. Vuoden 2007 tutkimuksessa kolmella filosofian maisterilla oli kaksi työnantajaa samanaikaisesti.

²² Susi 2007, 11.

Kuvio 11. Määräaikaisten työsuhteiden prosentuaalinen osuus kaikista työsuhteista työnantajasektoreittain.

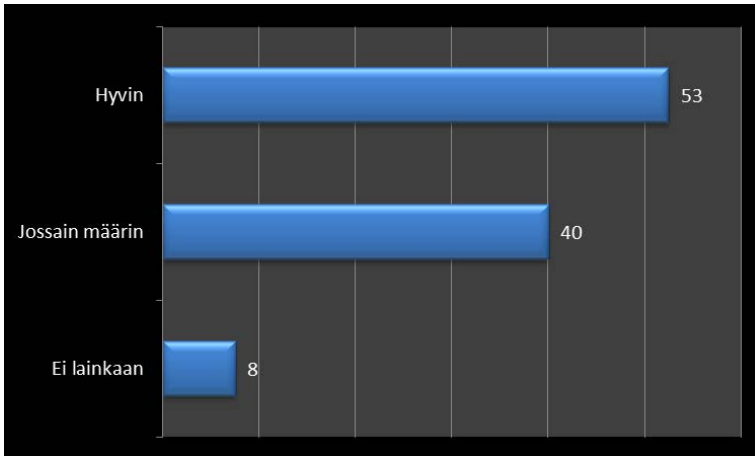
Vastaajien työmarkkinatilanne vaihtelee pääaineittain tarkasteltuna. Digitaalisen kulttuurin vastaajista työsuhteessa on 89 prosenttia. Kulttuuriperinnön tutkijoiden vastaava luku on 68 prosenttia ja maisemantutkijoiden 71 prosenttia. Huomionarvoista on, että digitaalisen kulttuurin vastaajista 61 prosentilla on vakituinen työ, vastaavasti kulttuuriperinnön tutkijoista 32 prosenttia ja maisemantutkijoista 21 prosenttia on vakituudessa työssä.

Kuvio 12. Vastaajien työmarkkina-asema pääaineittain vertailtuna.

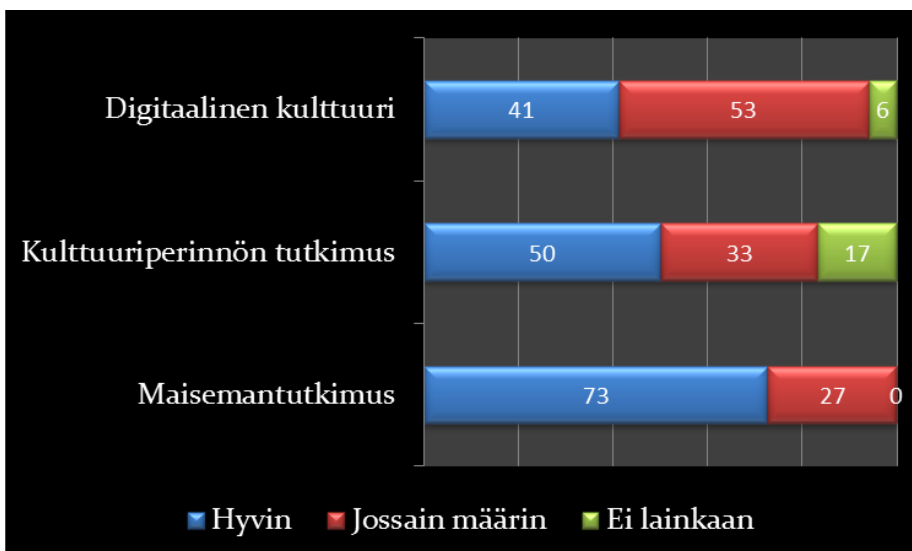
Työssä olevilta vastaajilta kysyttiin miten nykyinen työ vastaa henkilön koulutusta. Vastausvaihtoehtoja oli kolme: hyvin – jossain määrin – ei lainkaan. Kuviossa 13 havainnollistetaan sitä, että peräti 93 prosentilla vastaajista kyselyhetken työ ja

yliopistokoulutus vastaavat toisiaan vähintään jossain määrin. Hyvin tutkinnonalansa mukaisissa tehtävissä on 53 prosenttia vastaajista.

Kuvio 13. Kyselyhetken työn ja yliopistokoulutuksen vastaavuus.

Vertailtaessa vastaajien kyselyhetken työtä ja koulutusvastaavuutta pääaineittain kaikki maisemantutkijat ovat vähintään jossain määrin koulutustaan vastaavassa työssä. Puolet kulttuuriperinnön tutkijoista on työssä, joka vastasi koulutusta hyvin. Toisaalta 17 prosenttia kyseisen oppiaineen vastaajista on työssä, joka ei vastannut lainkaan koulutusta. Digitaalisen kulttuurin vastaajista 41 prosenttia on työllistynyt hyvin koulutustaan vastaavaan työhön ja 94 prosenttia on vähintään jossain määrin koulutustaan vastaavassa työssä.

Kuvio 14. Työn ja koulutuksen vastaavuus pääaineittain eriteltynä.

Luovien alojen maistereiden osaamiselle on kysyntää monilla eri työnantajasektoreilla. 53 prosenttia työssä olevista vastaajista työskentelee julkisella sektorilla. Kuntasektori on suurin akateemisen tutkinnon hankkineiden vastaajien työllistäjä: 30 prosenttia vastaajista on työssä kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa. Valtiolla työskentelee kahdeksan prosenttia humanisteista. Yritykset työllistävät 25 prosenttia filosofian maistereista ja järjestöt, säätiöt tai vastaavat 18 prosenttia. Korkeakoulut työllistävät joka seitsemännen vastaajan. Kukaan kyselyyn vastanneista ei työskennellyt valtionyhtiön, liikelaitoksen tai tutkimuslaitoksen palveluksessa tai työllistänyt itse itseään joko oman yrityksen tai toiminimen kautta.

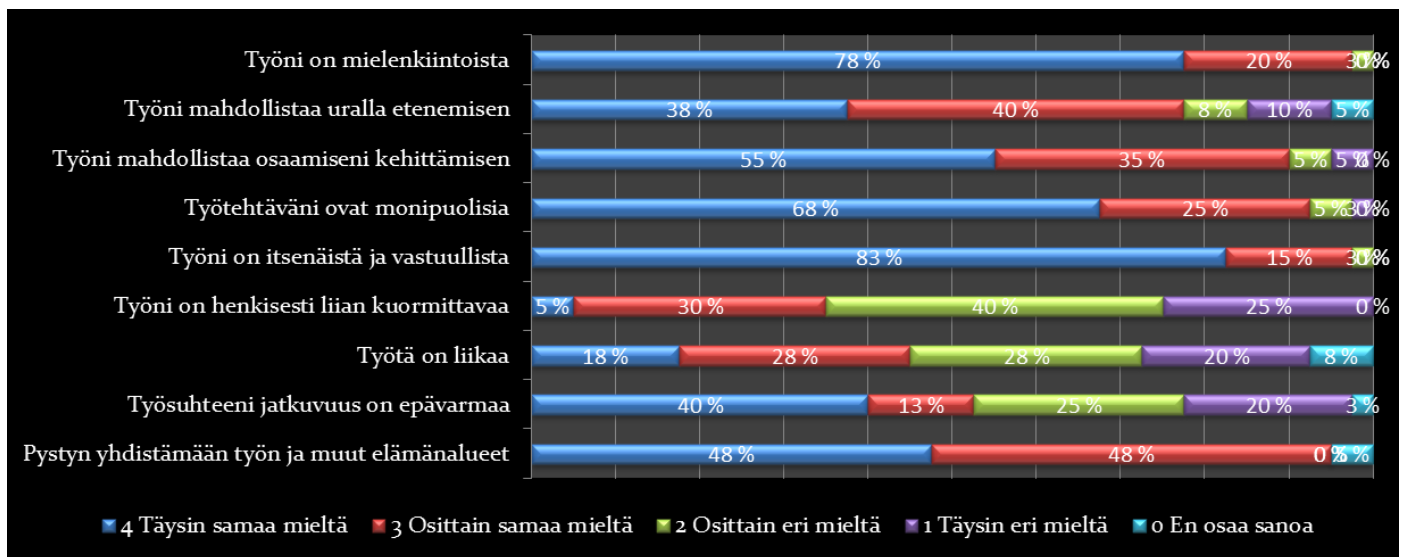
Kyselylomakkeessa esitettiin yhdeksän väittämän sarja nykyistä työtä koskien. Vastaajia pyydettiin arvioimaan nykyisen työn ominaisuuksia asteikolla täysin samaa mieltä – osittain samaa mieltä – osittain eri mieltä – täysin eri mieltä – en osaa sanoa.

Yhdeksän väittämää ovat:

1. Työni on mielenkiintoista
2. Työni mahdollistaa uralla etenemisen
3. Työni mahdollistaa osaamiseni kehittämisen
4. Työtehtäväni ovat monipuolisia
5. Työni on itsenäistä ja vastuullista
6. Työni on henkisesti liian kuormittavaa
7. Työtä on liikaa
8. Työsuhteeni jatkuvuus on epävarmaa
9. Pystyn yhdistämään työn ja muut elämänaalueet

Työssä olevat filosofian maisterit ovat tyytyväisiä työhönsä. Työ on luonteeltaan mielenkiintoista ja vastaajat työskentelevät itsenäisesti ja vastuullisissa työtehtävissä. 90

prosenttia vastaajista kokee, että oma osaaminen kehittyy nykyisessä työssä ja 78 prosentin mielestä nykyinen työ mahdollistaa uralla etenemisen.

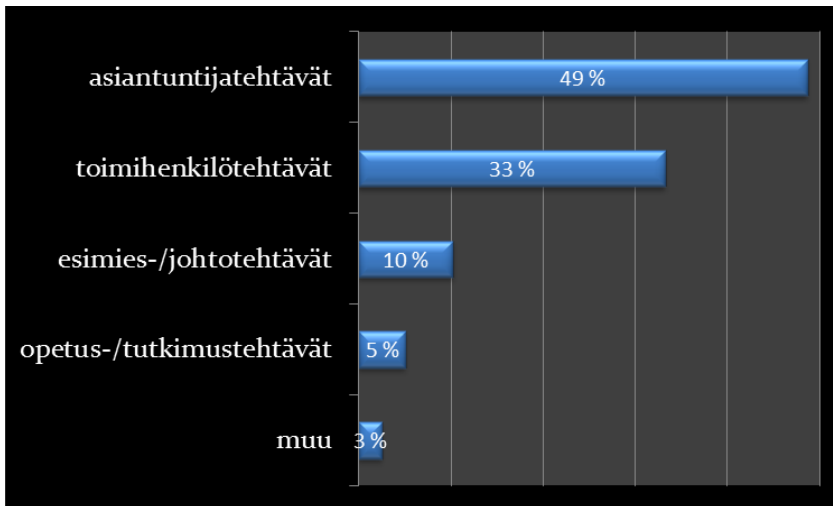
Kuvio 15. Yhdeksän väittämän sarja vastaajan nykyisestä työstä.

Kyselyyn vastanneista 76 prosenttia on kyselyhetkellä työsuhteessa. 93 prosentilla vastaajista työ vastasi koulutusta vähintään jossain määrin, 53 prosentilla työn koulutusvastaavuus on hyvä. Vastaajan arviolla työn mielenkiintoisuudesta ja työtehtävien monipuolisuudesta on yhteys työn koulutusvastaavuuteen. Koulutustaan vastaavassa työssä ollessaan vastaaja kokee työnsä mielenkiintoisemmaksi ja työtehtävänsä monipuolisemmiksi kuin tehdessään työtä, joka ei vastaa lainkaan koulutusta. Edelleen oman osaamisen kehittämisen mahdollisuuksissa on eroja: koulutustaan vastaavassa työssä olevista peräti 71 prosentin mielestä työ kehittää omaa osaamista. Mielenkiintoisesti koulutustaan vastaamattomassa työssä olevat vastaajat näkevät myös työnsä kehittävän omaa osaamista eteenpäin. Yhtä selviä yhteyksiä muiden työtä kuvaavien väittämien ja työn koulutusvastaavuuden arvioinnin välillä ei ollut.

Tyytyväisyyteen tuo oman soraäänensä työssä jaksamista kuvaavat väittämät. Työn henkinen kuormittavuus, työn määrä ja epävarmuus työn jatkumisesta – tai työn jatkumattomuudesta – tuovat omat haasteensa humanistien työhön. 53 prosenttia vastaajista ei tiedä kyselyhetkellä työnsä jatkuvuudesta. Epävarmuutta on ilmassa sekä hyvin että jossain määrin koulutustaan vastaavassa työssä olevien keskuudessa. Etenkin oman alan työssä olevat vastaajat kokevat, että työtä on liikaa ja työ on henkisesti liian kuormittavaa.

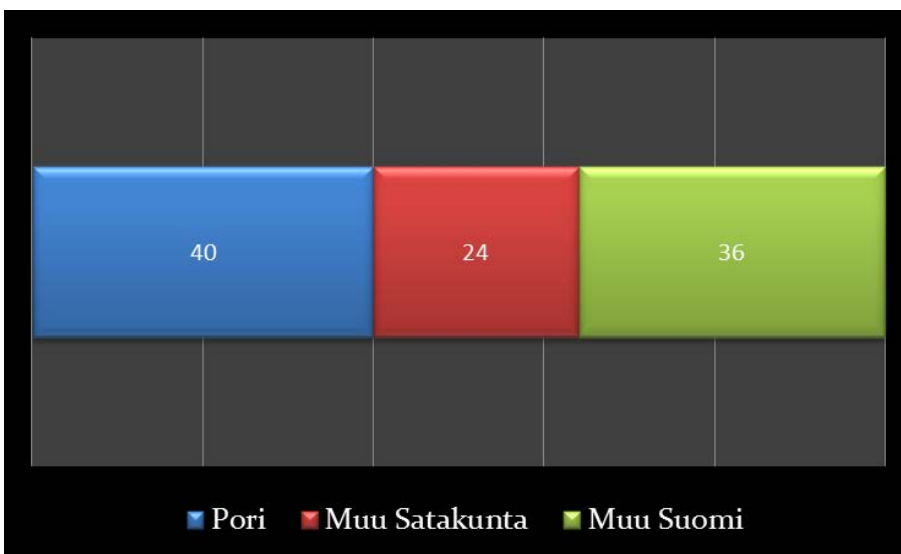
3.4.1 Työtehtävien luonne ja työpaikan sijainti

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta valmistuneet maisterit työllistyvät tyypillisesti asiantuntija- ja toimihenkilötehtäviin. Vain viisi prosenttia vastaajista työskenteli opetus- tai tutkimustehtävissä. Kukaan ei toiminut kyselyhetkellä yrittäjänä.

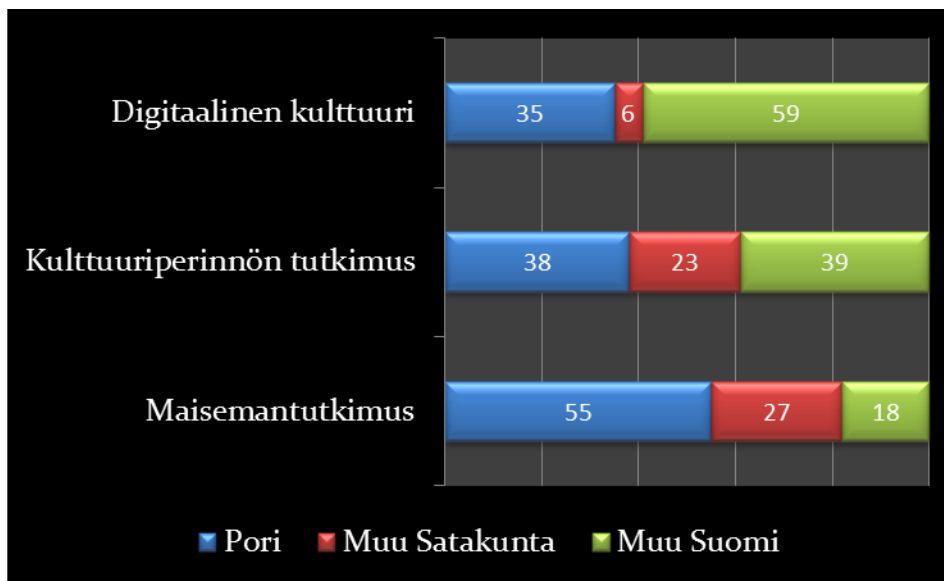
Kuvio 16. Vastaajien asema organisaatiossa.

Kyselyhetkellä humanistit työskentelevät Eurassa, Helsingissä, Kankaanpäässä, Kokemäellä, Kuopiossa, Mikkelissä, Nokialla, Porissa, Raumalla, Tampereella, Turussa ja Vaasassa. Suden (2007) tutkimukseen osallistuneet filosofian maisterit työskentelivät Porin lisäksi Eurajoella, Turussa ja Ulvilassa.

Kuvio 17. Vastaajien työssäkäyntialueet.

Pääaineittain tarkasteltuna digitaalisen kulttuurin vastaajista suurin osa on muuttanut työn perässä pois Porista. Maisemantutkijoista suurin osa työskentelee Satakunnassa.²³

Kuvio 18. Vastaajien työssäkäyntialueet pääaineittain eriteltyinä.

Humanistien ammattinimikkeet ovat moninaisia ja vastaajat työskentelevät monella eri ammattinimikkeellä. Tämän kyselyn ammattinimikkeitä ovat: aineenopettaja, amanuenssi, apurahatutkija, asiakasneuvoja, asiakasvastaava, asiamies, erityisasiantuntija, jatko-opiskelija, johdon assistentti, johtava viestintäasiantuntija, kansanedustajan avustaja, kouluttaja, museomestari, museotyöntekijä, myyntipäällikkö, näyttelyn valvoja, palveluneuvoja, pelinkehittäjä, projektipäällikkö, projektisuunnittelija, puutarha-alan asiantuntija, sihteeri, taloushallinnon vastaava, tiedottaja, toiminnanjohtaja, toimittaja, tuottaja, vapaa-aikapäällikkö, varastonhoitaja, verkkoviestinnän asiantuntija, viestintäassistentti, www-suunnittelija ja yritysneuvoja. Vastaajista kolme työskentelee tutkijana, kaksi projektitutkijana ja kolme suunnittelijana.

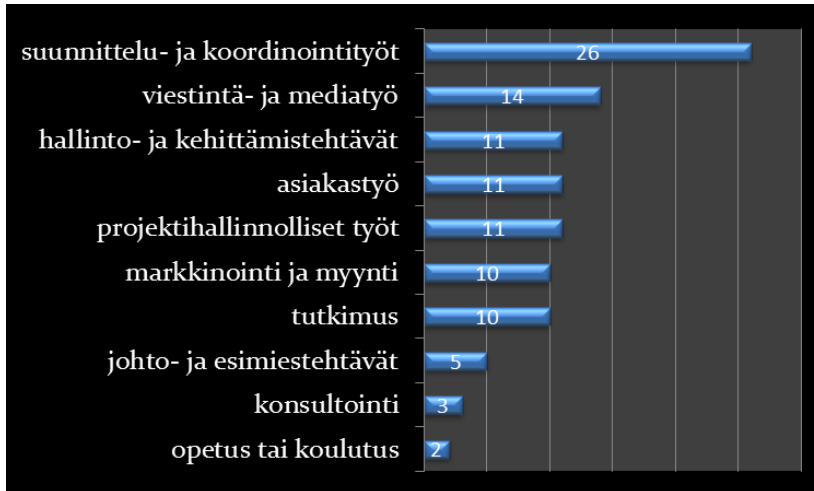
Myös työtehtävät ovat moninaisia. *Luovien alojen ennakoititutkimuksessa* huomattiin, että humanisteilla oli hankaluuksia kuvata työtään vain yhden työtehtävän kautta.²⁴

Kysymyslomaketta ja kysymystä suunniteltaessa tämä humanistien työtehtäville luonteenomainen piirre otettiin huomioon ja kysymys muotoiltiin muotoon ”Mikä/mitkä seuraavista kuvaavat päätyötäsi tällä hetkellä?”.

²³ Sama tulos tulee ilmi kyselyn avoimissa vastauksissa, ks. luku 4.3

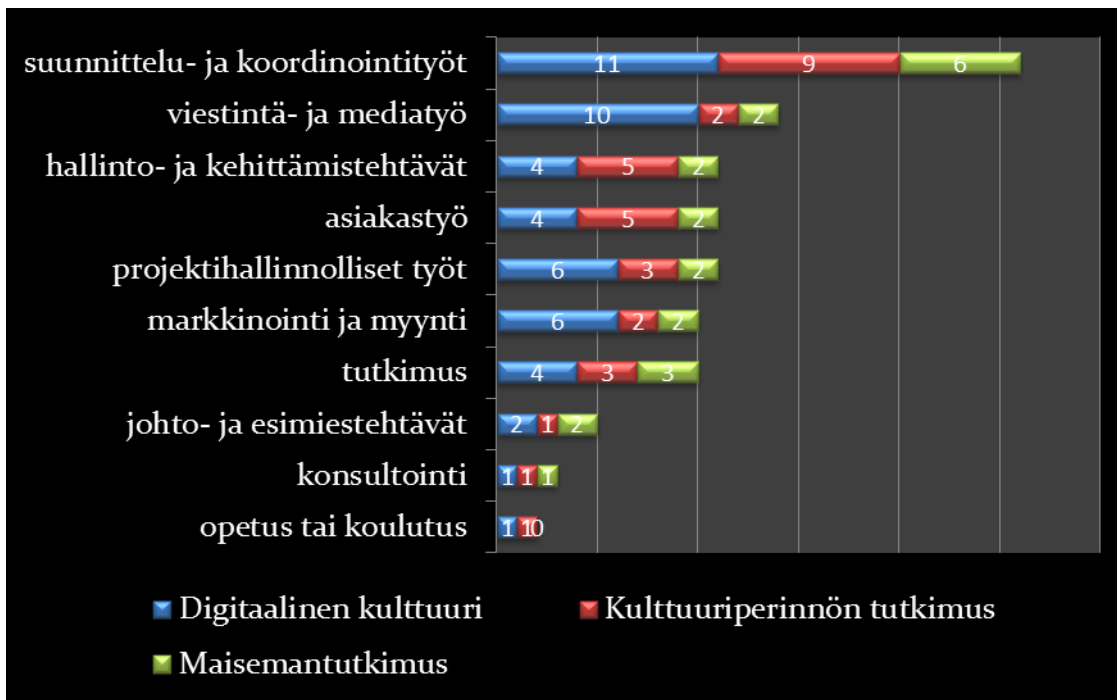
²⁴ Susi 2007, 12.

Yleisimpiä työtehtäviä ovat viestintä- ja mediatyö, asiakastyö, hallinto- ja kehittämistehtävät, projektihallinnolliset työt, markkinointi ja myynti sekä tutkimus. Eniten vastauksia sai suunnittelu- ja koordinaatiotyöt. Kuviossa 16 olevat numerot esittävät vastausten lukumääriä / työtehtävä.

Kuvio 19. Vastaajien työtehtävät. Kuviossa olevat numerot esittävät vastausten lukumääriä / työtehtävä.

Pääaineittain eriteltynä selviää kuinka vastaukset ovat hajaantuneet eri pääainevastaajien kesken. Digitaalisen kulttuurin vastaajista suuri osa työskentelee suunnittelu- ja koordinaatiotehtävissä, viestintä- ja mediatehtävissä sekä projektihallinnollisissa tehtävissä. Suunnittelu- ja koordinaatiotehtävät sai eniten vastauksia myös kahdesta muusta pääaineryhmästä. Kulttuuriperinnön tutkijoiden työtehtäviin kuuluu lisäksi asiakastyö sekä hallinto- ja kehittämistehtävät. Maisemantutkijoiden vastaukset jakautuivat tasaisesti eri vaihtoehtojen kesken.

Kuvio 20. Vastaajien työtehtävät pääaineittain eriteltyinä.

Korkeakoulututkinto oli 56 prosentilla vastaajista edellytyksenä nykyiseen työhön. Suden (2007) tutkimuksen vastaajilla korkeakoulututkinto oli 60 prosentilla edellytyksenä nykyisessä toimenkuvassa. Työssä olevista maisemantutkijoista 72 prosenttia ilmoitti, että suoritettu tutkinto oli edellytyksenä nykyiseen työhön. Kulttuuriperinnön tutkijoiden ja digitaalisen kulttuurin vastaajien vastaavat luvut olivat 54 ja 47 prosenttia.

4. ODOTUKSET TULEVAISUUDEN TYÖTEHTÄVISTÄ

4.1 Ajatuksia tulevaisuuden työtehtävistä

Kyselylomakkeen avoimissa kysymyksissä vastaajilla on mahdollisuus kertoa tarkemmin omasta työllistymisestään ja urahaaveistaan. Ensimmäisenä kysyttiin vastaajan tyytyväisyyttä työtilanteeseen. Suurin osa vastaajista on vähintään kohtuullisen tyytyväisiä, neljä vastaajaa on erittäin tyytyväisiä.

[”Kyllä. Vakituinen, kokopäiväinen, suht hyvin palkattu, mielenkiintoinen ja monipuolinen, itsenäinen työ – jota voin nyt toistaiseksi tehdä osa-aikaisesti, jotta perheellekin jää aikaa. Vau! 31/51 Matu²⁵”]

[”Tekisin mieluummin oman alani töitä, koska se on luonnollisesti vahvuuteni ja tehtävät mielenkiintoisempia. Kuitenkin olen erittäin tyytyväinen nykyiseen työtilanteeseeni, koska olen saanut mahdollisuuden laajentaa osaamistani talousalalle, joka parantaa tulevaisuuden uramahdollisuuksiani - ehkä jopa kulttuurialalla. Bonuksena palkkataso on parempi taloushallinnossa kuin se olisi omalla alallani. 28/51 Kupe”]

Jos vastaaja ei ole täysin tyytyväinen nykyiseen työtilanteeseensa, syynä on työtilanteen aiheuttama epävarmuus ja työssä viihtyminen. Epävarmuutta aiheuttavat erilaiset tekijät, kuten työsuhteen luonne ja työpaikalla tehtävät uudelleenjärjestelyt, kuten lomautukset. Erityisesti määräaikaiset työsuhteet saavat aikaan tyytymättömyyttä. Tämän päivän työelämää värittää pätkittäisyys ja lyhytkestoisuus. Haettavana olevat työt ovat luonteeltaan määräaikaisia ja kestoiltaan lyhyitä, usein vain muutaman kuukauden mittaisia. ”Tyhjän päällä” oleminen ja sinne joutuminen luo epävarmuutta ja epätietoisuutta tulevasta.

Projekti- ja hanketyössä määräaikaiset työsuhteet vaikuttavat olevan jo yleinen käytäntö. Epävarmuutta luo myös epätietoisuus siitä milloin työnhaku tuottaa toivotun tuloksen ja työnhakija saa työpaikan.

[”Kyllä, ainut mihin en ole tyytyväinen on työn määräaikaisuus.4/51 Kupe”]

²⁵ Pääaineista käytetään seuraavia lyhenteitä: digitaalinen kulttuuri = digi, kulttuuriperinnön tutkimus = kupe ja maisemantutkimus = matu.

[”Olen muuten, mutta vakituinen työ on tietysti tulevaisuuden haaveeni. 18/51 Digi”]

[”Tällä hetkellä olen, mutta työsopimus loppuu vuoden lopussa (hanke) ja sen jälkeen olen taas tyhjän päällä. 6/51 Digi”]

[”Tällä hetkellä hyvä, mutta ensi vuodesta ei tietoa.19/51 Matu”]

[”Tällä hetkellä olen, mutta valmistumisen jälkeen tähän tilanteeseen pääseminen on ollut hyvin epävarmaa. 9/51 Digi”]

Stressaava, henkisesti kuormittava työ saa aikaan tyytymättömyyttä nykytilanteeseen. Esimiestyö koetaan haasteena ja vaativana. Vastaajat ovat tyytymättömiä myös palkkaansa ja umpikujamaiseen tilanteeseen: nykyinen organisaatio ei tarjoa uralla etenemismahdollisuuksia. Palkkauksesta vastaajat kertovat, että Porissa palkka on matalampi kuin muissa kaupungeissa, samoin yliopistossa palkka on matalampi kuin muilla työnantajilla.

Työtilanteeseensa tyytymättömiä vastaajia on kymmenen. Suurin tyytymättömyyttä aiheuttava tekijä on työttömyys. Myös alan työpaikkojen vähäinen määrä, määräaikaiset työtehtävät, museoalan huonot työnäkymät ja henkilökohtaisten verkostojen puute saa aikaan tyytymättömyyttä. On ymmärrettävää, että vastaaja ei ole tyytyväinen jos ei pääse koulutustaan vastaavaan työhön tai saa työtä lainkaan. Yksi vastaaja totesikin, että koulutuksesta ei ole hyötyä työnsaannin kannalta. Opiskelu ja kouluttautuminen ovat henkilökohtainen panostus, jonka kautta tavoittaa itselleen asettamia tavoitteita. Tällainen voi olla esimerkiksi koulutusta vastaavan työpaikan saaminen.

[”En ole tyytyväinen. En ole päässyt alaani ja osaamistani vastaaviin töihin alan työkokemuksen puuttumisen takia ja muihin töihin minua ei haluta, koska minulla on liikaa koulutusta. 23/51 Digi”]

Vastaajat kokevat tietynlaisen työtehtävän tai työnantajan sulkevan pois muita mahdollisuuksia, jopa syrjäyttävän pois työmarkkinoilta.

[”Valtiolla ja Kelassa työskentelyn jälkeen yksityinen sektori ei ole enää minusta kiinnostunut. 23/51 Digi”]

[”Nyt apurahakauden aikana taas olen kokenut syrjäytyneeni työmarkkinoilta kokonaan. 12/51 Matu”]

Oman paikan löytäminen työelämästä voi olla haastavaa varsinkin jos kokee, että työnantaja ei arvosta omaa tutkintoa. Tämä ongelma liitetään usein niin sanottuihin generalistisiin tutkintoihin, jotka eivät valmista opiskelijaa suoraan mihinkään tiettyyn ammattiin. Työnantaja ei ilmeisestikään tiedä generalistisen tutkinnon suorittaneen henkilön osaamisesta ja valmiuksista riittävästi.

[”En. Koulutuksesta ei ole mitään hyötyä. Pääsen vain töihin, joita kukaan muu ei huoli, koska niissä ei ole juurikaan tunteja. 17/51 Matu”]

[”Tutkintoni ei sijoita minua mihinkään työtehtävään erityisesti ja työnantajat eivät tämäntyyppisiä tutkintoja näytä arvostavan. 12/51 Matu”]

Onko alan ammattilaisista jo ylitarjontaa? Löytyykö motivoituneille osaajille oman alan työtä?

[”En ole, työpaikkoja vähän tarjolla ja ne ovat usein määräaikaista (erilaiset hankkeet jne.). Museoalan työnäkymät ovat erittäin huonot ja ilman aiempaa konservaattorin koulutusta, en olisi todennäköisesti saanut työtä ollenkaan. 44/51 Kupe”]

Yhtenä vaihtoehtona työn saannille on verkostot ja oma aktiivinen toiminta niissä.

[”Tuntuu, että suhteet olisi luotava jo opiskeluaikana. Loin minua ajoittain työllistäneeseen tahoon suhteet graduntekovaiheessa. 48/51 Kupe”]

Oman alan työkokemus on myös tärkeää. Harvoin pelkkä tutkinto työllistää. Työharjoittelu on yksi mahdollisuus tutustua työelämään ja tutustuttaa mahdolliset tulevaisuuden työnantajat omaan työskentelytapaan ja osaamiseen sekä oman koulutuksen antamiin valmiuksiin.

Luovien alojen ennakoititutkimuksen vastaajat olivat heti valmistuttuaan työssä omalla alallaan ja ajatukset tulevaisuuden työtehtävistä liittyivät yliopistokoulutukseen liittyviin aloihin. Vuosina 2007–2013 valmistuneiden filosofian maistereiden näkemykset ja arviot ovat hieman erilaisia. Tähän vaikuttaa muuttunut yhteiskunnallinen - ja taloustilanne. Yleisesti vastaajat kuvaavat tulevaisuuden työtehtäviään vaihtelevina, monipuolisina, haastavina, mielenkiintoisina ja vastuullisina.

[”Monipuolisina verrattuna esim. muutaman vuosikymmenen takaisin kulttuuriperintöalan työtehtäviin. Digitaalisuus ja aineistojen avautuminen tuo

uudenlaisen osaamisen tarvetta. Haastavuus lisääntyy, sillä alalla vaaditaan edelleen myös sitä perinteistä osaamista. 43/51 Kupe”]

Kuusi vastaajaa näkee tulevaisuuden työtehtävänsä pitkälti samankaltaisina kuin nyt. Neljä vastaajaa ei osannut arvioida mitä tulevaisuus tuo tullessaan, kaksi heistä oli kyselyhetkellä työttömänä työnhakijana, yksi määräaikaisessa työssä ja yksi osa-aikaisessa työssä.

Kaksi vastaajaa toivoi tulevaisuutta tutkimustyön parissa, toinen vastaajista toivoi tutkimuksen lisäksi opetustyötä. *Luovien alojen ennakoititutkimuksessa* peräti 8 vastaajaa (53 prosenttia) piti tutkimustyötä kiinnostavana vaihtoehtona. Muiden vastaajien tulevaisuuden työtehtävät liittyivät graafisiin työtehtäviin, digitaalisen kulttuurin ja talous- ja henkilöhallinnon tehtäviin, markkinointi- ja viestintätehtäviin, sisällöntuotantoon ja tapahtumien järjestämiseen. Vastaajat toivoivat työskentelevänsä kunta- ja järjestösektorilla sekä valtionhallinnossa. Kaksi vastaajaa toivoi tulevaisuudessa työskentelevänsä asiantuntijaorganisaatiossa.

Vastaajien toiveissa on työ valtionhallinnon virkamiehenä, tiedottajana, viestintäsuunnittelijana ja rakennussuojelualan asiantuntijana. Museoalan työtehtävistä kiinnostavat toiminnanjohtajan, amanuenssin ja museolehtorin tehtävät. Esimiehenä haluaisi työskennellä kaksi vastaajaa ja yrittäjänä kolme.

4.2 Suhde yksityiseen sektoriin työnantajana

Vastaajista 23 prosenttia työskenteli kyselyhetkellä yksityisellä sektorilla. *Luovien alojen ennakoititutkimuksessa* 20 prosenttia työskenteli yrityksissä. Filosofian maistereiden suurin työnantaja on kunta tai kuntayhtymä, myös järjestöt, korkeakoulut ja valtion virastot työllistävät humanisteja.

Kyselylomakkeen avoimissa kysymyksissä kysyttiin ajatuksia työstä yritysmaailmassa. Suurin osa vastaajista ei pitänyt ajatusta yritysmaailmassa työskentelystä vieraana, pikemminkin päinvastoin.

[”Ei, päinvastoin. Jos hyvä liikeidea osuu kohdalle, hyppään heti yrittäjyyden kelkkaan. 5/51 Matu”]

[”Ei ole vieras lainkaan. En ymmärrä, miksi sen pitäisi olla vieras. 6/51 Digi”]

Kokemusta yritysmaailmasta on kertynyt oman yritystoiminnan kautta ja yrittäjyyskurssilta.

[”Olen toiminut yrittäjänä ja kiinnostunut työskentelemään yksityissektorilla.
19/51 Matu”]

[”30 vuoden kokemus yrittäjyydestä. 35/51 Digi”]

[”Ei ole, sillä olen käynyt itsekin yrittäjäkurssin. 20/51 Kupe”]

Yritysmaailma nähdään houkuttelevana vaihtoehtona, jopa itsestäänselvyytenä.

[”Ei ole vieras, päinvastoin. Tutkijan työtä en ole realistisesti koskaan harkinnutkaan. Nykyaikana itseään ja ammatillista osaamista ei voi lokeroida.
36/51 Kupe”]

[”Mielestäni se on äärettömän hyvä vaihtoehto. 50/51 Digi”]

[”Olen pitänyt lähes opintojen alkuvaiheesta asti työskentelyä yritysmaailmassa lähes itsestäänselvyytenä. 47/51 Digi”]

Julkinen ja yksityinen sektori on nähty toisilleen kilpailevina osapuolina. Ehkä tämän vastakkainasettelun aika alkaa olla ohitse?

[”Julkispuoli vieraampi. 14/51 Kupe”]

[”Ei, työskentelen itse asiassa mieluummin yrityksen palveluksessa kuin esim. kunnalla. 28/51 Kupe”]

Tuntematon koetaan vieraaksi. Asia, jota ei tunne ja josta ei ole omakohtaista kokemusta tuntuu helposti vieraalta.

[”Tällä hetkellä ajatus työstä yritysmaailmassa on vieras, sillä minulla ei ole siitä oikeastaan lainkaan kokemusta oman alan puitteissa. Ajatus ei kuitenkaan ole mahdoton. 9/51 Digi”]

[”Hieman, koska olen työskennellyt vain järjestössä ja valtiolla satunnaisia hanttihommia lukuun ottamatta. Voisin kuitenkin hyvin työskennellä myös yrityksessä esim. johdon assistenttina, viestintätehtävissä tai yhteiskuntasuhteisiin liittyvissä tehtävissä. 18/51 Digi”]

[”On, hieman. Ei kokemusta. 29/51 Digi”]

[”On jokseenkin vieras, sillä en ole työskennellyt kovinkaan paljon yritysmaailmassa. 30/51 Digi”]

Mielikuvat ja asenteet näyttävät myös suurta roolia. On totuttu ajattelemaan, ettei humanistin paikka ole yritysmaailmassa.

[”Hieman, en näe alani olevan lähtökohtaisesti yritysmaista. 48/51 Kupe”]

[”Yrityspuolelle on vaikeaa työllistyä kun tutkinto ei varsinaisesti osoita että siellä toimimiseen olisi mitään valmiuksia. 12/51 Matu”]

Avoimissa kysymyksissä vastaajaa pyydettiin kertomaan käsityksiään omasta erityisosaamisestaan, jota hän voisi tarjota yrityksille. Vastauksissa nousivat esille seuraavat taidot: projektinhallinta- ja organisointitaidot, tapahtumatuottaminen, tiedotus, viestintä, verkkoviestintä, myynti, markkinointi, digitaalinen markkinointi, henkilöstöhallinto ja talousosaaminen. Lisäksi mainittiin kielitaito, yhteistyökyky, kyky toimia verkostoissa, johtamistaito, laaja yleissivistys ja laaja-alainen kokemus. Yliopistokoulutuksen ja tieteellisen työskentelyn kautta hankittuja taitoja mainittiin myös: tiedonhaku, tutkimuksen tekeminen, tutkimustyön soveltaminen, alakohtainen tietämys (kulttuurista ja historiasta) sekä suunnitelmien ja selvitysten tekeminen. Vastaajilla on myös oman alansa erityisosaamista, jota tarjota yrityksille ja jonka avulla erottautua työnhakijoiden joukosta: paikkatieto, kulttuurialan sisältöosaaminen, luovan ja kaupallisen näkökulman yhdistely, monipuolinen rakennustekninen ja – historiallinen osaaminen, SEO²⁶- optimointi, verkkosisällön tuottaminen, bloggaus ja graafinen suunnittelu.

Miltä ajatus oman yrityksen perustamisesta tuntuu? 38 vastaajaa vastasi kysymykseen ja heistä kymmenen suhtautuu ajatukseen kielteisesti. Kaksi vastaajaa toteaa ajatuksen olevan tällä hetkellä kaukainen, mutta ei sulje pois mahdollisuutta tulevaisuudessa. Samoin kaksi vastaajaa on pohtinut asiaa, mutta yritysidea ei liity yliopistokoulutukseen. Toisella vastaajalla yritysidea keskittyisi vastaajan aiemman koulutuksen kautta hankitun osaamisen varaan.

Neljällä vastaajalla on omakohtaista kokemusta yksityisyrittäjänä toimimisesta, kahden vastaajan kokemukset yrittäjänä toimimisesta ovat perhe- ja lähipiiristä. 11 vastaajan mielestä ajatus oman yrityksen perustamisesta on mahdollista, mielenkiintoista ja hyvä ajatus.

²⁶ SEO = Search Engine optimization, hakukoneoptimointi

[”Pelottavalta, mutta samalla houkuttavalta. Tulevaisuuden haave nro 1. 44/51 Kupe”]

Kaksi vastaajaa on mukana kulttuuriosuuskunnan toiminnassa ja kaksi vastaajaa harkitsee osuuskuntatoimintaan mukaan lähtemistä. Yksi vastaaja pohtii oman toiminimen perustamista.

Esteet kohti yrittäjyyttä: Oman osaamisen kaupallistaminen

[”Tällä hetkellä kaukaiselta, koska en koe, että minulla olisi sellaista osaamista, jota voisin kannattavasti myydä. 18/51 Digi”]

[”Mahdolliselta, mutta en osaa vielä tarpeeksi jotta voisin kaupallistaa osaamiseni. 13/51 Kupe”]

[”En näkisi ainakaan tällä hetkellä sitä yhtenä mahdollisuutena, enemmänkin riskinä. Mahdollisesti oman kokemuksen kasvun seurauksena voisin tulevaisuudessa ryhtyä yrittäjäksi. 30/51 Digi”]

Vastuu: työmäärä ja taloudellinen epävarmuus

[”Joskus sitä mietin, mutten keksi mitä voisin tehdä niin tehokkaasti, että siitä eläisi. Myös yrityksen työmäärä vs. taloudellinen epävarmuus tekee ajatuksesta vähemmän houkuttelevan. Minulla ei ole aikaa eikä voimia tehdä työtä vrk:n ympäri. 17/51 Matu”]

[”Houkuttelevalta, mutta käytännössä se on tehty niin vaikeaksi, että tuskin lähdän siihen. Toiminimi ja työttömyyskorvaus menevät huonosti yksiin. Harmillisesti. 6/51 Digi”]

Toisaalta taloudellisesti epävarmoina aikoina yrittämisen voi myös nähdä mahdollisuutena: ”Äkkiseltään vieraalta, mutta toisaalta tässä työllisyystilanteessa yhdeltä harvoista mahdollisuuksista työllistyä.”²⁷

4.3 Luovien alojen osaajien tulevaisuus Satakunnassa – riittääkö töitä?

Kyselylomakkeen avoimissa kysymyksissä kysyttiin missä vastaaja haluaisi työskennellä: Porissa, Satakunnassa, muualla Suomessa tai ulkomailla. Kysymyksen vastausvaihtoehtoja ei

²⁷ 24/51 Matu

ollut rajoitettu ja moni ilmoitti tästä syystä vastauksessaan monta kaupunkia tai vaihtoehtoa. Suuri osa vastaajista haluaisi työskennellä Porin ja Satakunnan ulkopuolella. Vastausvaihtoehto ”muu Suomi” sai yhteensä kaksikymmentä mainintaa. Varsinais-Suomi sai kolme mainintaa, Turku kaksi. Uudenmaan lääni mainittiin kolmessa vastauksessa ja Helsinki kahdessa. Etelä-Suomi sai yhden maininnan, samoin Hämeen lääni. Vaihtoehdosta ”muu Suomi” eniten yksittäisiä vastauksia sai Pirkanmaa, yhteensä neljä. Myös Vaasa ja Ahvenanmaa mainittiin.

Seuraavaksi suosituin työskentelypaikka vastaajien mielestä oli Pori, 15 vastausta ja lähes yhtä monta vastausta sai Satakunta, 13. Rauma sai yhden maininnan. Yksi vastaaja toivoi työskentelevänsä Satakunnassa, Porin eteläpuolella ²⁸. Vastausvaihtoehto ”ulkomaat” sai yksitoista mainintaa. Yksittäisistä maista mainittiin Norja, Eurooppa mainittiin kahdessa vastauksessa. Yksi vastaaja kertoi toivovansa tulevaisuudessa ulkomaanvierailuja:

[”Pääasiassa Porissa ja lähialueilla; lyhyet ulkomaanvierailut toivottavia. 45/51 Kupe.”]

[”Pidän työstäni Porissa ja olen tyytyväinen tilanteeseen juuri nyt. Haaveenani on kuitenkin tulevaisuudessa työskennellä kansainvälisessä työyhteisössä Suomessa ja ulkomailla. 30/51 Digi”]

Kaupungin ja maantieteellisen sijainnin sijaan työtehtävä itsessään, sen tarjoamat mahdollisuudet nähtiin tärkeinä. Seuraava vastaus kuvaa tätä hyvin:

[”Paikalla ei ole oikeastaan väliä vaan mielenkiintoisilla työtehtävillä. Haluan kuitenkin edetä urallani, mihin on todennäköisesti parhaat mahdollisuudet Satakunnan ulkopuolella - ainakin siten että työ vie väliaikaisesti jonnekin muualle. Jos ajatellaan pelkästään kaupunkia, Porissa tai Satakunnassa ei ole mitään vikaa vaan voisin hyvin työskennellä täällä vaikka koko urani ajan. 43/51 Kupe”]

Mielenkiintoinen työtehtävä saattaa myös edellyttää muuttamista, myös ulkomaille.

[”Ei väliä, kunhan olisi mielekäs työtehtävä. Määräaikaisten töiden perässä en kuitenkaan näe muuttavani mihinkään, vakituisen perässä kyllä. 4/51 Kupe”]

[”Menen mielenkiintoisen työtehtävän perässä tällä hetkellä, mahdollisesti joskus vielä ulkomaille. 38/51 Kupe”]

²⁸ 8/51 Matu

Pääaineittain vertailtuna mielenkiintoista oli, että digitaalisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön tutkimuksen vastaajista suuri osa haluaisi työskennellä Porin ja Satakunnan ulkopuolella kun taas maisemantutkimuksen vastaajista suuri osa toivoi työskentelevänsä joko Satakunnassa tai Porissa ²⁹.

Porin yliopistokeskuksesta valmistuneet filosofian maisterit suhtautuvat kriittisesti luovien alojen työllistymismahdollisuuksiin Satakunnassa. Vastaajat näkevät oman alan työmahdollisuudet varsin heikkoina Satakunnan alueella. Suurin osa vastaajista pitää mahdollisuuksia löytää oman alan työtä heikkoina ja huonoina, yhden vastaajan mielestä mahdollisuudet ovat erittäin huonot ³⁰. Seuraava vastaus ”Minkälaisena näet alan työllistymismahdollisuudet Satakunnassa” – kysymykseen kuvaa hyvin tätä näkemystä:

[”Lähes, mutten tyystin toivottomina. 20/51 Kupe”]

Vain kahdeksan vastaajan mielestä mahdollisuudet työllistyä koulutusta vastaavaan työhön Satakunnassa ovat kohtuulliset ³¹. Yksi vastaaja pitää työnsaantimahdollisuuksia hyvänä ja sanoo, että ”osaajia ei ole paljon mutta rahoitusta kyllä saisi jos osaisi hakea” ³². Aina tilanne ei siis ole niin synkkä, oikean henkilön ja työpaikan kohdatessa työ saa tekijän ja työnhakija työpaikan: ”Ilmeisesti opiskelutoverini ovat löytäneet yllättävänkin hyvin oman alansa töitä Satakunnasta, vaikka niitäkin on, jotka ovat työttömiä tai hakeutuneet toiselle alalle.” ³³ Myös oma työmarkkinatilanne vaikuttaa vastaukseen, työssä ollessa mahdollisuus vaihtaa työpaikkaa tai työllistyä itseään kiinnostavaan työpaikkaan näyttäytyvät positiivisemmassa valossa kuin työttömänä töitä hakiessa:

[” Parempana nykyisen työsuhteeni ansiosta, kuin ennen sitä. 28/51 Kupe”]

Luovien alojen koulutusta on annettu Porin yliopistokeskuksessa vuodesta 2001 alkaen ja näin ollen koulutusohjelmasta valmistuneiden maistereiden osaaminen on tunnetumpaa Satakunnan alueella kuin esimerkiksi naapurimaakunnissa. Kilpailutilanne saattaa myös olla erilainen, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen alueella potentiaalisia työnhakijoita on enemmän kuin Satakunnassa.

²⁹ Sama tulos tulee ilmi kyselyn avoimissa vastauksissa, ks. luku 3.4.1

³⁰ 10/51 Digi

³¹ 19 prosenttia vastaajista

³² 13/51 Kupe

³³ 18/51 Digi

[”Satakunnassa koulutusalanani oli tunnettu ja tuntui, että siellä työllisyysnäkymät olivat paremmat kuin Pirkanmaalla. 48/51 Kupe”]

Luovien alojen ennakointitutkimuksessa todettiin, että valmistuneiden määrä tulee kasvamaan ja kilpailu työpaikoista kiristyy. Julkisen sektorin työllistämismahdollisuudet nähdään rajallisina. Myös yhteiskunnallinen tilanne vaikuttaa työnsaantimahdollisuuksiin.

[”Hyvin kilpailtua, paikkoja rajoitetusti, hakijoita paljon. 39/51 Matu”]

[”Huonoina, suurin osa vakipaikoista on täytetty aikaisemmin valmistuneilla maisterivuosisikerroilla. Jatkotutkinnoista taas lähinnä on haittaa. 12/51 Matu”]

[”Alan työnantajia on maakunnassa vähän ja piirit ovat pienet. Jos saa ns. jalkaa oven väliin ja saa osoitettua pätevyytensä jossakin niin mahdollisuudet voivat olla hyvät. Toimii tietysti myös päinvastoin. Taloustilanne voi vaikuttaa siten, että työpaikkoja on tulevaisuudessa ainakin hetkellisesti entistä vähemmän. 43/51 Kupe”]

Edellisessä luvussa kerrottiin, että 45 prosenttia kyselyyn vastanneista ei koe työnantajan arvostavan omaa tutkintoaan ³⁴. Vastaajat arvioivat kymmenen eri väittämän avulla suorittamansa tutkinnon antamia valmiuksia ja yliopistokoulutuksen soveltuvuutta työmarkkinoille. Vastaajat arvioivat jokaista esitettyä väittämää asteikolla täysin samaa mieltä – osittain samaa mieltä – osittain eri mieltä – täysin eri mieltä – en osaa sanoa.

Sama kysymys esitettiin avoimien kysymysten osiossa, ”Arvostetaanko mielestäsi Satakunnassa yliopistotutkinnon suorittaneiden osaamista?” 45 prosenttia vastaajista koki, että ei arvosteta tai arvostusta ei ole riittävästi.

[”Ei, mutta eipä siellä paljon töitä olekaan joissa tutkinnostani olisi hyötyä. Periaatteessa vanha teollisuuskaupungin alat ovat edelleenkin vahvana ja uusia aloja ei tule Satakuntaan. 10/51 Digi”]

[”Ei arvosteta tarpeeksi. 3/51 Digi”]

[”Ei riittävästi ainakaan oman yliopistokeskuksen suorittaneiden osaamista. 19/51 Matu”]

Mikä lopulta ratkaisee työpaikan saannin? Onko se suoritettu tutkinto, työkokemus, persoona vai kaikki nämä yhdessä? Kuten edellä on todettu, työnantajan ymmärrys

³⁴ Ks. luku 3.3

koulutuksen sisällöistä ja työtä hakevan maisterin osaamisesta ja taidoista on tärkeässä roolissa rekrytointitilanteessa.

[”Uskon, että nimenomaan oma tutkintoni tunnetaan paremmin paikallisesti Satakunnassa kuin muualla Suomessa, ja sitä saatetaan siellä arvostaakin enemmän. Muuten tutkintojen arvostaminen riippunee alasta ja työnantajasta. En usko, että pelkkä tutkinto vie vielä pitkälle. 18/51 Digi”]

[”Arvostetaan mikäli sen osaa esittää oikein ja on omakohtaista näyttöä ja on ns. hyvä tyyppi. 49/51 Kupe”]

[”Arvostetaan kyllä, mutta välttämättä ei tiedetä, millaisiin tehtäviin yliopistotutkinto antaa valmiuksia. 32/51 Kupe”]

[”Ei kauheasti. Koulutus ei takaa työpaikkaa, vaan paremminkin laaja-alainen työkokemus ja koulutus yhdessä. Osaamisella ja ripauksella onnea on merkitystä. Valitettavasti Satakunnassa ja erityisesti Porissa työ saadaan useimmiten suhteiden kautta ja julkisen puolen (opetus/luottamus yms.) työt jaetaan puoluekirjan perusteella. 5/51 Matu”]

[”Tarjontaa alkaa osaajista olemaan liikaa - eivätkä työnantajat ymmärrä koulutuksen sisältöä (mikä ihmeen maisemantutkija?). Jokaisen osattava myydä itsensä! 31/51 Matu”]

4.4 Visioita unelmatyöstä

Luovien alojen osaajien unelmatyö on hyvin palkattua itsenäistä asiantuntijan työstä, jossa pääsee hyödyntämään omaa osaamistaan monipuolisesti. Työ mahdollistaa uuden oppimisen ja oman osaamisen jatkuvan kehittämisen. Innostavassa, vaihtelevassa ja nopeatempoisessa työympäristössä muiden kanssa yhdessä toimien luovan alan osaaja kokee tekevänsä itselleen merkityksellistä työtä. Unelmatyötä tehdään säännöllisen työajan puitteissa, joka mahdollistaa olennaiseen keskittymisen.

Unelmatyöksi vastaajat luettelivat muun muassa seuraavanlaisia työtehtäviä:

- kansainvälisen tutkimus- ja/tai kehittämishankkeen koordinointi tai sellaisessa tutkijana toimiminen ³⁵
- kansainvälinen viestintä- ja tapahtuma-alan työ ³⁶

³⁵ 8/51 Matu

- kansainvälisen järjestön projektinhallinta- ja viestintätehtävät ³⁷
- tutkimustyö ja käytännönläheinen työ ³⁸
- hanketyö, jossa yhdistyy teoreettinen ja käytännön osaaminen ³⁹
- viestinnän ja tapahtumatuotannon tehtävät ⁴⁰
- kielitaidon hyödyntäminen ⁴¹
- vakituinen työ virkamiehenä esimerkiksi ministeriössä tai aluehallintokeskuksessa tai järjestössä esimerkiksi järjestö- tai hallintosihteerinä ⁴²
- koulutusten ja infotilaisuuksien järjestäminen ⁴³
- mahdollisuus vaikuttaa hyvän ympäristön rakentamiseen ⁴⁴
- museoalan ohjelmasuunnittelija/konsultti ⁴⁵
- kulttuurialan asiantuntijatehtävät: markkinointi- ja viestintätehtävät tai talous- ja henkilöstöhallintotehtävät ⁴⁶.

Viisi vastaajaa on kyselyhetkellä unelmatyössään ⁴⁷. Kaksi vastaajaa kertoi nykyisten työtehtävien vastaavan unelmatyötään, mutta toivoivat saavansa vielä parempaa palkkaa ⁴⁸. Kahden vastaajan unelmatyössä olisi paljon vapaata, vähän töitä ja hyvä palkkaus ⁴⁹. Itselleen useamman tutkinnon kautta monipuolisen osaamisen hankkineen vastaajan unelmatyössä molemmat tutkinnot yhdistyisivät:

[”Akateeminen viljelijä :) Työ jossa voisin yhdistää molemmat tutkinnot (FM ja puutarhuri). Työ joka olisi vaihtelevaa, haasteellista ja jossa näkisi oman työnsä tulokset. 44/51 Kupe”]

[”Unelmatyö olisi yhdistää asiantuntija-, kehitys- ja opetustyöt tuottaen hyötyä muille, esimerkiksi yrittäjille. Unelmatyö olisi myös sellainen, jossa voisi keskittyä olennaiseen sen sijaan, että työaika pirstaloituu samanaikaisiin tehtäviin. Unelmatyössä työaika riittäisi työtehtävien hoitamiseen hyvin ja työaika olisi jossain määrin säännöllistä. 36/51 Kupe”]

³⁶ 30/51 Digi

³⁷ 34/51 Digi

³⁸ 48/51 Kupe

³⁹ 9/51 Digi

⁴⁰ 7/51 Digi

⁴¹ 17/51 Matu, 30/51 Digi

⁴² 18/51 Digi

⁴³ 23/51 Digi

⁴⁴ 27/51 Matu

⁴⁵ 49/51 Kupe

⁴⁶ 28/51 Kupe

⁴⁷ 15 prosenttia vastaajista

⁴⁸ 13/51 Kupe, 31/51 Matu

⁴⁹ 5/51 Matu, 27/51 Matu

Kahdessa vastauksessa unelmatyö toisi konkreettista hyötyä yhteisölle ja ihmiskunnalle:

[”Itsenäinen ja riippumaton työ, jossa voi tuntea olevansa hyödyksi yhteisölle ja ihmiskunnalle. Työ, jossa välittömän taloudellisen tuoton vaatimus ei jatkuvasti olisi kiusaamassa. Eli vapaa humanistinen tutkimus- ja kirjoitustyö. 20/51 Kupe”]

[”Sellainen, jossa saisin hyödyntää ja kehittää omia vahvuuksiani mahdollisimman paljon. Haluaisin nähdä työn tuovan jotakin konkreettista hyötyä ympäröivälle yhteisölle/yhteiskunnalle. Palkkakin saisi olla nykyistä parempi, ainakin palkansaajien keskiarvon luokkaa. 43/51 Kupe”]

Yhdessä toimiminen olisi myös muutaman vastaajan unelma:

[”Vaihteleva, mutta silti vakaa. Missä voisin laajasti käyttää omaa asiantuntijuuttani eri aloilta ja toimia yhdessä muiden ihmisten kanssa. 15/51 Matu”]

[”Sellainen, missä saisin hyödyntää osaamistani mahdollisimman monipuolisesti, etenkin kielitaitoani (oma huomio: sivuaineina saksa ja espanja – vaihdossa Tukholmassa ja Kööpenhaminassa). Sopivan haasteellinen, eli ei puuduttavan yksitoikkoinen eikä ahdistavan vaikea, jolloin on koko ajan epävarma riittämisestään. Ihmisten parissa. 17/51 Matu”]

[”Saisi olla monipuolisesti ihmisten, mieluiten lasten, parissa työssä. Työ olisi antoisaa, siinä voisi aina oppia uutta ja kehittää itseään. 21/51 Kupe”]

5. YHTEENVETO

Porin yliopistokeskuksen rekrytointipalvelut teetti vuonna 2007 *Luovien alojen ennakoitintutkimuksen*, jossa selvitettiin miten Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksesta valmistuneet filosofian maisterit sekä Taideteollisen korkeakoulun Porin taiteen ja median osastolta valmistuneet taiteen maisterit sijoittuivat työelämään.⁵⁰ Porin yliopistokeskuksen toimeksiannosta kysely työelämään sijoittumisesta toistettiin Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman osalta. Tarkasteluajankohdaksi valittiin vuosina 2007 – 2013 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, jotka ovat valmistuneet Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta. Tässä kyselytutkimuksessa luovat alat määriteltiin tarkoittamaan Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta valmistuneita filosofian maistereita.

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmasta valmistui vuosina 2007 – 2013 117 henkilöä, 28 valmistui digitaalisen kulttuurin oppiaineesta, 58 kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaineesta ja 31 maisemantutkimuksen oppiaineesta. Sähköiseen kyselyyn saatiin yhteensä 51 vastausta. Vastausprosentti on 43,6 prosenttia. Vastaajista 18 oli valmistunut digitaalisen kulttuurin oppiaineesta, 19 kulttuuriperinnön tutkimuksen oppiaineesta ja 14 maisemantutkimuksen oppiaineesta.

Luovilta aloilta valmistuneet filosofian maisterit ovat siirtyneet sujuvasti työelämään. Valmistumishetkellä 57 prosenttia luovien alojen maistereista oli jo työsuhteessa: kaiken kaikkiaan vastaajista lähes joka neljäs oli tutkinnonalaan vastaavassa ja joka kolmas muussa kuin oman alan työssä. Kyselyhetkellä joka kolmas filosofian maisteri oli ollut koulutustaan vastaavassa työssä 3 - 5 vuotta ja joka kuudes oli tehnyt jo 6 – 9 vuoden työuran omalla alallaan valmistumisen jälkeen. Kyselyhetkellä 76 prosenttia vastaajista oli työsuhteessa.⁵¹ Digitaalisen kulttuurin vastaajista työsuhteessa oli 89 prosenttia. Kulttuuriperinnön tutkijoiden vastaava luku oli 68 prosenttia ja maisemantutkijoiden 71 prosenttia. Työttömänä⁵² oli 16 prosenttia ja työvoiman ulkopuolella kahdeksan prosenttia vastaajista.

⁵⁰ Susi 2007.

⁵¹ Vakituudessa kokopäivätyössä, määräaikaaisesti tai osa-aikaisesti työskentelevät, palkallisena jatkokoulutusohjelmassa ja tutkijana muulla apurahalla olevat henkilöt.

⁵² Työtön tarkoittaa työtöntä työnhakijaa tai työvoimapolitiisessa koulutuksessa olevaa henkilöä.

Osaamiselle on myös kysyntää monilla eri työnantajasektoreilla. 53 prosenttia työssä olevista vastaajista työskenteli julkisella sektorilla. Kuntasektori oli suurin akateemisen tutkinnon hankkineiden vastaajien työllistäjä: 30 prosenttia vastaajista oli työssä kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa. Valtiolla työskenteli kahdeksan prosenttia humanisteista. Yritykset työllistivät 25 prosenttia filosofian maistereista ja järjestöt, säätiöt tai vastaavat 18 prosenttia. Korkeakoulut työllistivät joka seitsemännän vastaajan. Kukaan kyselyyn vastanneista ei työskennellyt valtionyhtiön, liikelaitoksen tai tutkimuslaitoksen palveluksessa tai työllistänyt itse itseään joko oman yrityksen tai toiminimen kautta.

Työssä olleista maistereista 39 prosenttia oli kyselyhetkellä vakituudessa työssä. Digitaalisen kulttuurin vastaajista 61 prosentilla oli vakituinen työ, vastaavasti kulttuuriperinnön tutkijoista 32 prosenttia ja maisemantutkijoista 21 prosenttia oli vakituudessa työssä. Määräaikaisia työsuhteita oli eniten järjestöissä tai säätiöiden palveluksessa työskentelevillä: 71 prosenttia kolmannella sektorilla työskentelevistä vastaajista oli kyselyhetkellä määräaikaisessa työsuhteessa. Korkeakouluissa ja valtion virastoissa työskennelleistä sekä vaihtoehdon ”muu” valinneista vastaajista 33 prosenttia oli määräaikaisessa työsuhteessa. Kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa ja pienissä sekä keskisuurissa yrityksissä työskennelleistä joka neljännellä työsuhde oli määräaikainen. Kukaan vastaajista ei työskennellyt samanaikaisesti usean eri työnantajan palveluksessa.

Peräti 93 prosenttia työssä olevista vastaajista ilmoitti, että kyselyhetken työ ja yliopistokoulutus vastaavat toisiaan vähintään jossain määrin. Hyvin tutkinnonalansa mukaisissa tehtävissä oli 53 prosenttia vastaajista. Työn mielenkiintoisuudella ja työtehtävien monipuolisuudella on yhteys työn koulutusvastaavuuteen. Korkeakoulututkinto oli 56 prosentilla vastaajista edellytyksenä nykyiseen työhön.

Reilut $\frac{3}{4}$ vastaajista⁵³ kokee tutkinnon antaneen vähintään jossain määrin riittävät edellytykset tehdä alan töitä. Toisaalta 57 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että pelkällä tutkinnolla ei työllisty, vaan siihen vaaditaan myös työkokemusta. Tästä huolimatta vain 40 prosenttia vastaajista oli osallistunut työharjoitteluun opintojen aikana. Luovien alojen filosofian maisterin tutkinto tuntuu vastaajista monenlaisiin työtehtäviin soveltuvalta. 84 prosenttia vastaajista kokee tutkintonsa mahdollistavan monenlaisissa tehtävissä toimimisen. Työn henkinen kuormittavuus, työn määrä ja epävarmuus työn jatkumisesta –

⁵³ 79 prosenttia vastaajista

tai työn jatkumattomuudesta – tuovat omat haasteensa humanistien työhön. 53 prosenttia vastaajista ei tiedä kyselyhetkellä työnsä jatkuvuudesta. Epävarmuutta on ilmassa sekä hyvin että jossain määrin koulutustaan vastaavassa työssä olevien keskuudessa. Etenkin oman alan työssä olevat vastaajat kokevat, että työtä on liikaa ja työ on henkisesti liian kuormittavaa.

Luovien alojen filosofian maisterit työllistyivät tyypillisesti asiantuntija- ja toimihenkilötehtäviin. Kukaan ei toiminut kyselyhetkellä yrittäjänä. Ammattinimikkeet olivat moninaisia.⁵⁴ Vastaajista kolme työskenteli tutkijana, kaksi projektitutkijana ja kolme suunnittelijana. Yleisimpiä työtehtäviä olivat suunnittelu- ja koordinaatiotyöt, viestintä- ja mediatyö, asiakastyö, hallinto- ja kehittämistehtävät, projektihallinnolliset työt, markkinointi ja myynti sekä tutkimus. Digitaalisen kulttuurin vastaajista suuri osa työskenteli suunnittelu- ja koordinaatiotehtävissä, viestintä- ja mediatehtävissä sekä projektihallinnollisissa tehtävissä. Suunnittelu- ja koordinaatiotehtävät sai eniten vastauksia myös kahdesta muusta pääaineryhmästä. Kulttuuriperinnön tutkijoiden työtehtäviin kuuluu lisäksi asiakastyö sekä hallinto- ja kehittämistehtävät. Maisemantutkijoiden vastaukset jakautuivat tasaisesti eri vaihtoehtojen kesken.

Porin yliopistokeskuksesta valmistuneet filosofian maisterit suhtautuvat kriittisesti luovien alojen työllistymismahdollisuuksiin Satakunnassa. Vastaajat näkevät oman alan työmahdollisuudet varsin heikkoina Satakunnan alueella. Suurin osa vastaajista pitää mahdollisuuksia löytää oman alan työtä heikkoina ja huonoina, yhden vastaajan mielestä mahdollisuudet ovat erittäin huonot. Vain kahdeksan vastaajan⁵⁵ mielestä mahdollisuudet työllistyä koulutusta vastaavaan työhön Satakunnassa ovat kohtuulliset. Kyselyhetkellä 40 prosenttia vastaajista työskenteli Porissa, 24 prosenttia muualla Satakunnassa ja 36 prosenttia muualla Suomessa⁵⁶. Digitaalisen kulttuurin vastaajista suurin osa on muuttanut työn perässä pois Porista, vastaavasti maisemantutkijoista suurin osa on töissä Satakunnassa.

⁵⁴ Vastaajien ammattinimikkeet ks. luku 3.4.1.

⁵⁵ 19 prosenttia vastaajista

⁵⁶ Kyselyhetkellä humanistit työskentelivät Eurassa, Helsingissä, Kankaanpäässä, Kokemäellä, Kuopiossa, Mikkelissä, Nokialla, Porissa, Raumalla, Tampereella, Turussa ja Vaasassa.

LÄHTEET

Akavan Erityisalat. Jäsentutkimus: Humanistit työllistyvät monipuolisesti – koulutukseen kaivataan työelämälähtöisyyttä. Saatavilla:

www.akavanerityisalat.fi/ajankohtaista/uutisarkisto/jasentutkimus_humanistit_tyollistyvat_monipuolisesti_koulutukseen_kaivataan_tyoelamalahtoisyytta.3961.news [Viitattu 15.8.2014]

Carver, E. 2006. Humanisti valmis työelämään. Oppiaineiden ja työnantajien näkökulmia työelämävalmiuksien kehittämiseen humanistisessa reaaliainekoulutuksessa. Turku: Turun yliopisto.

Heinikangas, A. 2006. Turun yliopistosta vuonna 2004 valmistuneiden työllistyminen. Turku: Turun yliopisto.

Kurjenniemi, E. & Saarikoski, P. 2013. Opiskelijarekrytointi, sisäänoton onnistuneisuus ja koulutuksen läpäisy Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmassa. Turku: Turun yliopisto.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ammattikorkeakoulututkinnot ja tutkintonimikkeet. Saatavilla:

www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/amktutkinnot_ja_tutkintonimikkeet_2005.pdf [Viitattu 14.7.2014]

Puhakka, A. & Tuominen, V. (toim.) 2011. Kunhan kuluu viisi vuotta – ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneiden työurat. Saatavilla:

www.aarresaari.net/download/17/kunhankuluuviisivuotta/pdf [Viitattu 23.10.2014]

Susi, E. 2007. Rajoja rikkomassa. Porin yliopistokeskuksessa toimivien Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen sekä Taideteollisen korkeakoulun Porin taiteen ja median osaston Luovien alojen ennakoititutkimus 2007. Turku: Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos.

Turun yliopisto. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma. Saatavilla: www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/Sivut/home.aspx [Viitattu 6.10.2014]

Töissä.fi-tilastojen lähde. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen uraseurantakyselyt 2010 ja 2012 viisi vuotta aiemmin valmistuneille. Saatavilla: www.toissa.fi/ [Viitattu 23.10.2014]